

EURÓPAI PARLAMENT

2009 - 2014

Gazdasági és Monetáris Bizottság

2010/0813(NLE)

4.3.2010

JELENTÉSTERVEZET

az Európai Központi Bank alelnöki posztjára történő jelölésre irányuló tanácsi ajánlásról
(N7-0011/2010 – C7-0044/2010 – 2010/0813(NLE))

Gazdasági és Monetáris Bizottság

Előadó: Sharon Bowles

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT HATÁROZATÁRA IRÁNYULÓ JAVASLAT	3
1. MELLÉKLET: VÍTOR CONSTÂNCIO ÖNÉLETRAJZA	4
2. MELLÉKLET: VÍTOR CONSTÂNCIO KÉRDŐÍVRE ADOTT VÁLASZAI	8

AZ EURÓPAI PARLAMENT HATÁROZATÁRA IRÁNYULÓ JAVASLAT

az Európai Központi Bank alelnöki posztjára történő jelölésre irányuló tanácsi ajánlásról
(N7-0011/2010 – C7-0044/2010 – 2010/0813(NLE))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Tanács 2010. február 16-i ajánlására (N7-0011/2010)¹,
 - tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 283. cikkének (2) bekezdésére, amellyel összhangban a Tanács konzultált a Parlammal (C7-0044/2010),
 - tekintettel eljárási szabályzata 109. cikkére,
 - tekintettel a Gazdasági és Monetáris Bizottság jelentésére (A7-0000/2010),
- A. mivel 2010. február 24-i levelében a Tanács konzultált az Európai Parlammal Vítor Constânciónak az Európai Központi Bank alelnöki posztjára történő, 8 éves időszakra szóló kinevezéséről,
- B. mivel a Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága ezt követően értékelte a jelölt igazoló okiratait, különös tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 283. cikke (2) bekezdésében foglalt követelményekre, és annak fényében, hogy a 130. cikk alapján az EKB-nak teljes mértékben függetlennek kell lennie, és mivel értékelése során a Bizottság megkapta a jelölt életrajzát, valamint a neki küldött kérdőívre adott válaszait,
- C. mivel ezt követően a bizottság 2010. március 23-án kétórás meghallgatás keretében találkozott a jelölttel, aki először nyitóbeszédet mondott, majd válaszolt a bizottság tagjainak kérdéseire,
1. *[kedvező/elutasító]* véleményt nyilvánít az Európai Tanácsnak a Vítor Constânciónak az Európai Központi Bank alelnöki posztjára történő kinevezésére irányuló tanácsi ajánlásról *[és kéri a Tanácsot, hogy vonja vissza ajánlását, és terjesszen elő újat]*;
 2. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt a határozatot az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak.

¹ A Hivatalos Lapban még nem tették közzé.

1. MELLÉKLET: VÍTOR CONSTÂNCIO ÖNÉLETRAJZA

Tanulmányok

- 1965 Közgazdaság-tudományi diploma, Instituto Superior de Ciências Económicas e Financeiras (jelenlegi nevén Instituto Superior de Economia e Gestão, ISEG), Lisszaboni Műszaki Egyetem.
- 1973-1974 Posztgraduális tanulmányok a Bristol Egyetemen (Egyesült Királyság).

Szakmai tapasztalat

- 1965-1973 Közgazdaságtant oktató tanársegéd az ISEG-en, tárgyak: „Közgazdaságtan I.”, „Közgazdaságtan II. (Makrogazdaságtan)”, „A közgazdasági gondolkodás története”, „Nemzeti számlák és gazdasági tervezés”.
- 1972-1973 A Gazdasági modellezés és globális programozás tanszék vezetője a Tervezési Tanulmányok Központjában. E minőségében a IV. nemzeti fejlesztési terv makrogazdasági előrejelzéseit felelős személy. Az Instituto Superior do Serviço Social professzora, tárgya: „Bevezetés a közgazdaságtudományba”.
- 1974-1975 Tervezésért felelős államtitkár az I. és II. ideiglenes kormányban.
- 1975 A központi bank (Banco de Portugal) kutatási részlegének vezetője.
- 1976 Költségvetésért és tervezésért felelős államtitkár.
- 1977 A központi bank (Banco de Portugal) kormányzóhelyettese. Az európai integrációért felelős bizottság elnöke, Portugália Európai Gazdasági Közösséggel folytatott csatlakozási tárgyalásainak vezetője (e pozícióját visszakapta 1979 folyamán, miután 1978-ban pénzügyminiszter lett, és megőrizte hatáskörét az Európai Közösséggel folytatott tárgyalások terén).

- 1978 Pénzügyminiszter A Portugál Köztársaság és a Nemzetközi Valutaalap által aláírt első stabilizációs program tárgyalásainak és végrehajtásának irányítója.
- 1979 A központi bank (Banco de Portugal) kormányzóhelyettese.
Az európai integrációért felelős bizottság elnöke, Portugália Európai Gazdasági Közösséggel folytatott csatlakozási tárgyalásainak vezetője.
- 1980-1981 Professzor a Katolikus Egyetem európai integrációról szóló posztgraduális kurzusán, tárgya: „A gazdasági integráció elmélete”.
Parlamenti képviselő és az európai ügyekért felelős parlamenti bizottság elnöke.
Az Európai Mozgalom portugál szekciójának elnöke.
- 1981-1984 A központi bank (Banco de Portugal) kormányzóhelyettese.
- 1982-1984 Az Universidade Nova de Lisboa vendégprofesszora, tárgya: „Monetáris elmélet és politika”.
- 1985-1986 A központi bank (Banco de Portugal) kormányzója. E minőségében mélyreható reformot hajtott végre a portugál pénzpiacra, lehetővé téve a piac által meghatározott kamatlábak kialakulását, ezzel egyengetve az utat a monetáris politika irányításának piacorientáltabb módszere számára. A kamatlábakat liberalizálták, és napi árfolyamrögzítés mellett valódi devizapiac alakult ki. Egyidejűleg végbement a bankszektor magán- és külföldi bankok előtti megnyitása. Ezek a reformok segítették az ország felkészülését politikáinak az 1986 januárjában megvalósult teljes jogú EGK-tagsággal összeegyeztetett folytatásában.
- 1987-1988 Parlamenti képviselő.
- 1989-1994 Az Instituto Superior de Economia e Gestão (Lisszaboni Műszaki Egyetem) közgazdaság-tudományi professzoraként a monetáris és pénzügyi közgazdaságtani mesterkurzus koordinátora, miközben makrogazdaságtant és monetáris elméletet és politikát oktatott.

A központi bank (Banco de Portugal) főtanácsadója.

1989 – Kiküldetés az IFC (Világbank) részéről Lengyelországban, ahol a bankrendszer reformjával, valamint – a portugál tapasztalatok alapján – a lengyel bankszektor külföldi bankok előtti megnyitásáról szóló törvénnyel foglalkozott.

1990 – A második IFC-kiküldetés (Világbank) Lengyelországban, ahol a bankrendszer reformjával foglalkozott a külföldi bankok részvételével zajló kerekasztal keretében.

1990 – A harmadik IFC-kiküldetés (Világbank) Csehszlovákiában, ahol a bankrendszer reformjával, valamint a külföldi bankok belépését lehetővé tevő jogszabály előkészítésével foglalkozott.

1991 – Világbanki kiküldetés Angolában, ahol a monetáris politika és a bankrendszer reformjával foglalkozott.

1991 – A SIDA (Swedish International Development Aid) küldöttségének vezetője Angolában, ahol makrogazdasági politikával foglalkozott.

1993–94 – A Lisszabon Európa kulturális fővárosa eseménysorozat – európai bizottsági kezdeményezés – szervezéséért felelős testület, a Lisboa 94 elnöke.

1995-1999

A közgazdaságtudomány professzora a Lisszaboni Műszaki Egyetem Instituto Superior de Economia e Gestão intézetében, a monetáris és pénzügyi közgazdaságtani mesterkurzus koordinátora, miközben makrogazdaságtant és monetáris elméletet és politikát oktatott.

A köztársasági elnök mellett működő, a portugál alkotmány előírásainak megfelelően felállított Conselho de Estado tanácsadó testület tagja.

A vezető portugál magán bankcsoport, a Banco Português de Investimento (BPI) igazgatóságának tagja (ügyvezető igazgatója), feladata a költségvetési, számviteli és pénzügyi piaci kockázat-ellenőrzési terület irányítása. A BPI képviselőjében a PT, a Portugál Távközlési Vállalat igazgatótanácsának nem ügyvezető tagja, majd ezt követően ugyanilyen igazgatótanács tagja az EDP-nél, a Portugál Villamosenergia-ipari Vállalatnál.

2000-2009

A központi bank (Banco de Portugal) kormányzója. E minőségében egyúttal az EKB Kormányzótanácsának tagja.

A közgazdaságtudomány professzora a Lisszaboni Műszaki Egyetem Instituto Superior de Economia e Gestão intézetében, a monetáris és pénzügyi közgazdaságtani mesterkurzus koordinátora, miközben monetáris politikát oktatott.

2. MELLÉKLET: VÍTOR CONSTÂNCIO KÉRDŐÍVRE ADOTT VÁLASZAI

A. Személyes és szakmai háttér

1. **Kérem, emelje ki monetáris, pénzügyi és üzleti téren szerzett szakmai gyakorlatának fő vonatkozásait!**

Az említett téren szerzett gyakorlatom a bankárként, a közgazdaságtudományok professzoraként és privátbankárként betöltött pozícióimhoz kapcsolódik. Amint az önéletrajzomban is olvasható, hosszú éveken át számos közgazdasági kurzuson oktattam, és 1989–2000 között a közgazdaságtudományok professzoraként dolgoztam az Instituto Superior de Economia e Gestão intézetben (Lisszaboni Műszaki Egyetem), a monetáris és pénzügyi közgazdaságtani mesterfokozatú képzés koordinátoraként és makrogazdaságtant, valamint monetáris elméletet és politikát oktattam. 2000 óta csak féléves monetáris politikai kurzusokat tartok.

1995-től 2000 elejéig a vezető portugál bankcsoport, a Banco Português de Investimento (BPI) igazgatóságának tagja (ügyvezető igazgatója) voltam, feladatomban a költségvetési, számviteli és pénzügyi piaci kockázat-ellenőrzési terület irányítása volt. Ez a tapasztalat értékes gyakorlati tudást biztosított számomra általánosságban a banki tevékenység tekintetében, különösen számviteli és kockázatkezelési vonatkozásokban, amely ismereteket igen fontosnak tartok a központi bankárként rám háruló feladatok szempontjából. A BPI képviselőjeként a PT, a Portugál Távközlési Vállalat igazgatótanácsában töltöttem be nem ügyvezető jellegű tagságot, majd ezt követően ugyanilyen igazgatótanácsosi tagságot az EDP-nél, a Portugál Villamosenergia-ipari Vállalatnál.

Mindazonáltal a jelenlegi pozícióhoz sokkal inkább kapcsolódnak a karrierem során jegybanki területen betöltött állások. A Banco de Portugalnál a Kutatási Főosztály vezetőjeként kezdtem, majd később több éven át elnökhelyettes, majd 1985–86-ban elnök voltam. 2000-ben ismét kineveztek elnöknek, majd kinevezésemet 2006-ban újabb 5 évre megújították. Ezért az utóbbi 10 évben egyszerre voltam tagja az Európai Központi Bank Általános Tanácsának és Kormányzótanácsának is.

2. **Kérem, ismertesse európai és nemzetközi szakmai gyakorlatának főbb vonatkozásait!**

1975–77 között három alkalommal vezettem az OECD-hez a portugál gazdaság országjelentés kiadása céljából történő átvizsgálására felállított portugál küldöttségét. 1977-ben, majd 1979-ben újfent betöltöttem az Európai Integrációs Bizottság elnöki tisztét, Portugália Európai Gazdasági Közösséggel folytatott tagsági tárgyalásait irányítva. 1985–86-ban (1985-ben megfigyelőként) tagja voltam az Európai Közösség Központi Banki Elnökei Bizottságának. 1989–92-ig részt vettem, illetve elnököltam az IFC-Világbank gazdasági misszióiban Lengyelországban, Csehországban és Angolában.

2000 márciusa óta vagyok tagja az Európai Központi Bank Általános Tanácsának és Kormányzótanácsának is.

3. Melyek azok a legfontosabb döntések, amelyeknek szakmai pályafutása során részese volt?

1978-ban pénzügyminiszterként döntenem kellett az országot 1976 óta sújtó fizetésimérleg-válság leküzdését szolgáló politikáról. A költségvetés előkészítése és az IMF-fel való készenléti megállapodásra vonatkozó bonyolult tárgyalások, amelyeket nehéz kamatpolitikai (majd a kormány felelősségére vonatkozó) és árfolyam-politikai döntések kísértek, igen nagy kihívást jelentettek és kedvező eredményeket hoztak: a külső hiányt felére csökkentettük és a portugál gazdaság kiigazítása sikerrel járt.

A jegybank elnökeként 1985–86-ban végrehajtottam a portugál fizetőeszköz és a devizapiacok mélyreható reformját, kikövezve ezzel az utat a piacorientáltabb monetáris politika előtt. Sor került a kamatlábak liberalizációjára, a Banco de Portugal új kincstárjegypiacot hozott létre és vezetett, létrehozta a jegybanki adósságkötvényeket, és napi árfolyamrögzítés mellett valódi devizapiac alakult ki. Egyidejűleg végbement a bankszektor magán- és külföldi bankok előtti megnyitása. Ezek a reformok segítették az ország felkészülését politikáinak az 1986 januárjában megvalósult teljes jogú EGK-tagsággal összeegyeztethetőbb folytatásában.

B. Monetáris és gazdaságpolitika

4. Melyek azok a vezércélok, amelyeket az Európai Központi Bank nyolcéves alelnöki megbízatása során követne?

Az EKB alelnökeként ugyanazok az elvek vezérelnének, mint a Banco de Portugal elnökeként: a megbízatás jogi vonatkozásainak tiszteletben tartása, politikai vagy más szervezetektől való függetlenség, átláthatóság és a legszigorúbb etikai normák követése.

A Szerződésben foglalt megbízatást a legteljesebb mértékben tiszteletben tartom. Elkötelezett vagyok az EKB árstabilitással kapcsolatos elsődleges célkitűzése és a központi bank függetlenségének elve mellett. Az árstabilitás elsődleges célkitűzésének sérelme nélkül elkötelezett vagyok a Szerződésben meghatározott másodlagos célkitűzés, az általános uniós gazdaságpolitika támogatása, a konkrét célkitűzések megvalósításához való hozzájárulás mellett. Az EKB Kormányzótanácsában kollégáimmal együtt továbbra is minden tőlünk telhetőt megteszünk a középtávú árstabilitás európai polgárok javát szolgáló biztosítására.

5. Hogyan értékeli a monetáris politika KBER általi, 11 éven keresztül történő végrehajtását? Az EKB alelnökeként szorgalmazna-e, és ha igen, milyen módosításokat?

Az euró 1999-es bevezetése történelmi pillanat volt a pénz történetében. Az EKB Kormányzótanácsának tagjaként az elmúlt 10 évben részt vehettem az eurófolyamatban. Meggyőződésem, hogy a monetáris politika képes volt a Szerződésben lefektetett célkitűzések megvalósítására, amint azt a monetáris unió kezdete óta mindössze 2%-os átlagos infláció, valamint – a helyes monetáris politika alapvető jellemzőjeként – az inflációs előrejelzések szilárd megalapozottsága is tükrözi. Monetáris politikai stratégiánkhoz az infláció középtávon valamivel 2% alatt tartására irányuló kötelezettségvállalás adja a legszilárdabb alapot. Ez a mi iránytűnk, ahogy azt Trichet elnök is szívesen említi.

A monetáris unió kezdete óta eltelt több mint egy évtized. Az EKB ezért még mindig igen fiatal intézmény a többi európai intézményhez és a főbb jegybankokhoz képest. Könnyen elfeledkezünk azokról a kihívásokról, amelyekkel az EKB akkor szembesült, amikor sok bizonytalanság közepette megkezdte az euróövezet monetáris politikájának alkalmazását. Az a tény, hogy ezeket az akadályokat zökkenőmentesen vette, illetve hogy az EKB teljes jogú uniós intézmény és a jegybankok nemzetközi közösségének elismert tagja, már jelzi azt, hogy az euróövezeti monetáris politika igen kielégítő módon alakult és ezért – álláspontom szerint – jelentős változtatásokat nem igényel. Hadd említsek néhány más tény is e véleményem alátámasztására!

Az inflációs várakozásoknak az EKB árstabilitás-fogalmának megfelelő szint körüli rögzítése véleményem szerint egyértelmű jele annak, hogy a pénzügyi piacok és a lakosság nagyban bízik abban, hogy a monetáris politika képes lesz céljai elérésére. Az EKB monetáris politikája hitelességének alapvető bizonyítékaként tekinthető, hogy az inflációs várakozások meglehetősen stabilak maradtak még a pénzügyi válság idején is, mikor egyesek deflációs időszakot jósoltak, és az infláció időlegesen negatív irányba fordult.

Az EKB-nak a pénzügyi botrány kitörésekor és teljes válsággá való kibontakozásakor időben megtett és bátor válaszlépései egy másik példával szolgálnak az EKB monetáris politikájának sikerére. A kamatlábak igen alacsony szintre való csökkentésének politikája és a nem szokványos intézkedések bevezetése bizonyította, hogy az EKB képes a gyors cselekvésre, ha arra van szükség. A pénzügyi szektorra irányuló kormányzati támogatási intézkedésekkel és 2008 végén az európai gazdaságélénkítési programmal összefüggésben elfogadott költségvetési ösztönző eszközökkel együtt a monetáris politika segített annak megelőzésében, hogy a dolgok még rosszabbra forduljanak.

Mindezen tények bizonyítják, hogy a monetáris politika végrehajtási stratégiáját és keretrendszerét megfelelően foglalmazták meg. E tekintetben nagy fontosságot tulajdonítok a 2003 májusában, a monetáris keretrendszer működésének részletekbe menő elemzését követően kiadott pontosító nyilatkozatnak, mely kezdeményezésben én is aktívan közreműködtem. E nyilatkozatból öt pontot kívánok kiemelni. Először is, az árstabilitás új számszerűsített célkitűzését, amelyet a „valamivel 2% alatti” inflációban határoztak meg, amely megfelelő biztonsági mozgásteret nyújt a defláció kockázata elleni védekezéshez, ugyanakkor pedig kezeli a harmonizált fogyasztói árindex esetleges mérési torzításait és az euróövezeten belüli inflációs különbségek következményeit.

A második pont az előző két pillér eltérő határidejének egyértelmű kitűzéséhez, illetve ahhoz kapcsolódik, hogy a monetáris politika operatív horizontja tekintetében igen fontos gazdasági elemzéseket kommunikációs tevékenységünk középpontjába állítottuk. A harmadik aspektus a közép- és hosszú távú inflációs tendenciák tekintetében felettebb releváns monetáris elemzésre utal, külön megemlítve, hogy a „monetáris elemzés főként a keresztellenőrzést szolgálja, közép- és hosszú távú nézőpontból, a rövid- és középtávú indikációk a közgazdasági elemzésből erednek”. A negyedik tétel a monetáris elemzés közép- és hosszú távú horizontja hangsúlyozásának szándékából ered, amely indokául szolgált azon döntésünknek, hogy a jövőben nem fogjuk elvégezni „a referenciaérték éves felülvizsgálatát”. Végezetül az utolsó pont ahhoz a koncepcióhoz kapcsolódik, miszerint „a monetáris elemzés figyelembe fogja venni a monetáris mutatók széles körének alakulását, ideértve az M3-t,

annak összetevőit és ellentettjeit, nevezetesen a hiteleket”. Gondos elemzés esetén e néhány pont megfelelő távlatba helyezi az általunk az inflációs kockázatok értékelésekor végzett átfogó, teljes körű adatelemzés különböző vonatkozásainak szerepét.

Mindazonáltal a jelenlegi pénzügyi válság nagyságrendje és mélysége több területen – a monetáris politikát is ideértve – az e területen folytatott politika átgondolását igényli. Különösen a válság hozott felszínre a pénzügyi tényezőkkel, rendszerkockázatokkal és pénzügyi stabilitással kapcsolatos kérdéseket. Az elmúlt néhány év – alacsony inflációs rendszer és az egyes eszközárak árbuborékjának együttes létezését mutató – eseményei következtében érvényét veszítette az a hagyományos elgondolás, miszerint az áru- és szolgáltatás piacok árstabilitása olyan környezetet is biztosít, amely garantálja a pénzügyi stabilitást. Miközben a szabályozási eszközök és a prudenciális felügyelet szerepe elsődleges a pénzügyi stabilitási kérdések kezelésében, az eszközár-robbanások és -zuhanások mostani válság során is látott romboló hatása újraélesztette a vitát az eszközárak monetáris politika vitelében történő figyelembevételéről és a hitelösszesítések szerepéről is. A monetáris unió beindulása után öt évvel elvégeztük a monetáris stratégia fent említett elemzését, és előfordulhat, hogy a Kormányzótanács a 2007-ben kezdődött válság nyomás a stratégia új értékelésének irányába halad tovább. A jelenlegi helyzetben nem látom azonnali szükségét monetáris stratégiánk módosításának vagy pontosításának.

6. Gyakran állítják, hogy a világgazdaság strukturális változásai következtében az infláció a fogyasztói árakról az eszközárakra tevődött át. Mi a véleménye erről az állításról, és milyen monetáris politikai következményeit látja?

Az elmúlt két évtizedben a fogyasztói árak inflációját az iparosodott gazdaságokban sikerrel kordában tartották. Az alacsony és stabil infláció nem „természetes” jelenség, de nagyrészt a jegybankok árstabilitás melletti elkötelezettségéről tanúskodik, amint azt világszerte számos jegybank alapokmánya is lefekteti. A független jegybankok segítettek az inflációs várakozások rögzítésében és ezzel a viszonylagos ársokkok általános fogyasztói árakra és bérekre történő átterjedésének megakadályozásában. A globalizációval és az olcsó gyártók világkereskedelemben való részvételével összefüggő túlkínálati sokkok ugyancsak segítettek az alacsony inflációjú időszakok támogatásában.

Ugyanakkor azonban nagymértékű kilengéseket figyelhettünk meg az árupiaci és eszközárakban. Egyfelől az áruk és szolgáltatások globalizációja és a felemelkedő gazdaságok növekvő kereslete érzékelhetően hatott az olaj, gáz és más nyersanyagok árára. Másfelől az egyre globalizáltabb és alulszabályozott, bőséges globális likviditással hajtott pénzügyi rendszer az eszközárak jelentős összehangolatlanságához vezetett, ami a mostani pénzügyi válságban a legészrevehetőbb. Az elmúlt két és fél év tapasztalatai sok megfigyelőt indítottak a monetáris politika eszközár-infláció megfékezésében betöltött szerepének megkérdőjelezésére. Kell-e a jegybankoknak közvetlenül vagy közvetve reagálniuk az eszközárakra az árstabilitásra gyakorolt esetleges jövőbeni hatásokat illetően? Észre tudják-e venni a jegybankok, hogy a megfigyelt eszközár-robbanások közül melyik buborék? Ezek fontos kérdések és legtöbbjükre még mindig nincs teljesen kielégítő válasz.

A monetáris politikáról és az eszközárakról a válság előtt kialakult felfogás megkérdőjelezte a jegybankok arra irányuló képességét, hogy észlelni tudják-e az eszközárak összehangolatlanságát, és feltételezte, hogy az áru- és szolgáltatás piaci alacsony infláció

biztosítása elegendő a jelentős eszközár-összehangolatlanosság megelőzésére. E konszenzusra figyelemmel emelték ki, hogy a monetáris feltételeknek a buborék kipukkanását követő döntő enyhítése elegendő lesz a reálgazdasági tevékenység fenntartására és a defláció valószínűségének legkisebbre szorítására. A mostani válság megingatta mindkét feltételezést és erőteljesen igazolta, hogy a jelentős eszközár-összehangolatlanságok és azok későbbi korrekciója pusztító költségekkel járhat. A válságot megelőző eszközárbuborékok valójában általánosan alacsony inflációs viszonyok között jöttek létre, és noha a jegybankok nem jelezhetik előre a pénzügyi egyenlőtlenések kibontakozásának pontos idejét, sok politikus igenis aggályra okot adóként azonosította az egyenlőtlenések felgyülemelését a válságot megelőző időkben. Ez indokolja, hogy a jegybankoknak aktívan nyomon kell követniük az eszközárak és a hitelkiáramlások, illetve azon kapcsolódó kockázatok alakulását, amelyeket azok középtávon az árstabilitásra jelentenek.

Hétköznapi értelemben minden jegybank figyelembe veszi az eszközárakat a monetáris politika megfontolásakor. Az eszközértékelésből eredő bőséghatásokat olukoczky2010-03-15T16:17:00 Internetes kutatásaim alapján: a vagyonghatásokat például mindig figyelembe kell venni, mivel azok befolyásolják a globális keresletet, ami inflációs nyomást okoz. E szerepkörön túlmenően számos érv szól az eszközárak monetáris politikai célkitűzések körébe történő szorosabb integrálása ellen, de ezen érvekkel jó ellenérvek is állnak szemben. Általános az egyetértés abban, hogy konkrét monetáris politikai célként nem lehet pontos eszközárcélokat meghatározni. Másrésztől azonban a monetáris politika nem egzakt tudomány, és a közgazdászoknak és központi bankároknak nem szabad beleesniük a Keynes által említett elméleti szakemberek hibájába, akiket azzal vádol, hogy inkább következetesen tévednek, semhogy néhány esetben csak nagyjából legyen igazuk. Végül is a pénzpiaci zavarok mindkét irányban kelhetnek ingatag árviszonyokat, és a jegybankoknak nem szabad aszimmetrikus helyzetet feltételezniük, miszerint csak a pénzügyi piacok összeomlása következményeinek elkerülése érdekében lépnek fel, viszont nem tesznek semmit az árrobbanások vagy árbuborékok kialakulásakor. Azzal a további figyelmeztetéssel, hogy a monetáris politika kezdődő buborékok kordában tartására való felhasználásának nem szabad elmennie a szükségtelen recesszió létrehozásáig, bizonyos pillanatokban meg lehet fontolni az ellentétes mozgásokat generáló kamatláb-stratégiát, különösen a mostani válság tapasztalatait követően. Mindazonáltal nem szabad elfelejteni, hogy a monetáris politika megfelelő elsődleges célja a fogyasztói árak stabilitásának középtávú fenntartása. Másfelől, még ha egyes helyzetekben nem is szabad figyelmen kívül hagyni a monetáris politika részéről érkező esetleges segítséget, a pénzügyi stabilitáshoz való hozzájárulást a politikai kamatlábaktól eltérő eszközökkel és a makroprudenciális felügyelet tágabb keretei között kell biztosítani.

7. Miként értékeli az emelkedő olajárak monetáris politikára gyakorolt hatását?

Monetáris politikai nézőpontból az emelkedő olajárak annyiban fontosak, hogy tartós hatást gyakorolnak a fogyasztói árakra. Azaz a monetáris politikának nem kell aktív szerepet betöltenie, ha az olajárak emelkedése csak időlegesen érinti a fogyasztói árakat.

Különösen óvatos elemzést igényel az olajársokkok fogyasztói és termelői árakba történő továbbgyűrűzése, és ennek az inflációra gyakorolt esetleges hatása, megfelelő monetáris politikai válaszlépés kialakításához. Ezeket a hatásokat általában első és második körös hatásként különböztethetjük meg. Az első körös hatások közvetlen hatást gyakorolhatnak az energiaárakra, és ekként a fogyasztói és termelői árakra. Emellett a fogyasztói és termelői

árak közvetetten is érintettek lehetnek, mivel az energia jelentős beszerzési költségtényező a gyártóiparban, ami a nem energia jellegű összetevők esetében is nagyobb költségnyomást eredményez, ami végül a fogyasztói árakra hárul át. Amíg az első körös hatások korlátozottak maradnak, a gazdaság pusztán a fogyasztói árak inflációjára kifejtett időleges hatással is képes alkalmazkodni a relatív árváltozásokhoz. Így nincs szükség monetáris politikai beavatkozásra.

Másfelől a monetáris politikának közbe kell lépnie, ha az első körös hatások elkezdnek átfordulni a fogyasztói árak inflációja tekintetében második körös hatássá a béremelkedés alakulásán és a magasabb inflációs várakozásokon keresztül, amely utóbbi a bértárgyalásokban fontos változó. Ha a monetáris politika nem rögzíti az inflációs várakozásokat közép-hosszú távon, a magasabb inflációs ráta elkerülhetetlen.

Az eurórendszer közép- és hosszú távú irányultságú monetáris politikájával döntően hozzájárult a 2008-ig bekövetkezett olajár-emelkedések okozta inflációs nyomás korlátozásához. Ezt ugyanígy folytatnia kell a jövőbeli olajár-emelkedések esetében is. A továbbiakban nagy éberséget kell tanúsítani annak érdekében, hogy szavatoljuk a hitelességet az árstabilitást fenyegető kockázatokra történő reagálás útján, anélkül, hogy a túlzottan aktív megközelítés hibájába esnénk. Ezzel összefüggésben a magánszektor várakozásainak alakítása tekintetében különösen fontos a monetáris politikai döntések egyértelmű és egységes kommunikálása.

8. Az árstabilitás célkitűzésének sérelme nélkül álláspontja szerint az EKB-nak miként kellene a Szerződés szerinti másodlagos kötelezettségeit (hozzájárulás a gazdasági növekedéshez és a teljes foglalkoztatottsághoz) teljesítenie, és ehhez az EKB milyen eszközöket vehetne igénybe?

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (127. cikk) előírja, hogy az EKB/eurórendszer elsődleges célja az árstabilitás fenntartása. Az EKB másodlagos kötelezettségeinek fogalma a 127. cikk második bekezdésére utal, amely előírja, hogy az árstabilitási cél veszélyeztetése nélkül az EKB/eurórendszer támogatja az Unión belüli általános gazdaságpolitikát azzal a céllal, hogy hozzájáruljon az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkében megállapított uniós célkitűzések megvalósításához. E tekintetben a 3. cikk az Unió célkitűzéseiként említi egyebek mellett a gazdasági növekedést és a teljes foglalkoztatást.

E másodlagos célkitűzés jelentéséről és operatív következményeiről sok vita folyt. Általános az egyetértés abban, hogy hosszú távon nincs kompromisszum az infláció és a növekedés között, vagy másként megfogalmazva, a monetáris politika a leginkább akkor támogatja a hosszú távú növekedési rátát, ha fenntartja az árstabilitást, mivel ez a decentralizált piaccgazdaságban előmozdítja a hatékonyságot. A hitelesen az árstabilitásra összpontosító monetáris politika a legeredményesebb hozzájárulás a tartós gazdasági növekedéshez és a magas szintű foglalkoztatottsághoz. Ennek az állításnak az alapját a korábbi tapasztalatokból és tudományos kutatásokból nyert ismeretek alkotják, miszerint a monetáris politika az árstabilitás hiteles fenntartásán túl nem képes tartós impulzust adni a reálértékeknek.

Az árstabilitás az inflációhoz kapcsolódó torzulások kiiktatásával hozzájárul a gazdasági jóléthez és növekedéshez. A stabil árkörnyezet lehetővé teszi, hogy az emberek termelő tevékenységre összpontosítsanak, ahelyett, hogy vagyonuk és jövedelmük infláció elleni védelmével lennének elfoglalva. Ez különösen a leggyengébb társadalmi csoportok javát

szolgálja, amelyek csak korlátozott eszközökkel rendelkeznek az infláció elleni védekezésre. Az árstabilitás másik fontos előnye, hogy csökkenti a hosszú távú kamatlábakban az inflációs kockázati kamatfelárat. Így – azon időnként elhangzó nézet ellenére, miszerint az árstabilitásra kihegyezett monetáris politika túlzottan magas reálkamatokhoz vezet – az árstabilitásra irányuló monetáris politika ténylegesen a reálkamatok csökkenését eredményezi és ezáltal fokozza a beruházási ösztönzőket. Az árstabilitás ugyancsak megelőzi azt, hogy a progresszív névleges adókulcsok idővel növelnék az adók és társadalombiztosítási járulékok reálmértékét, ami csökkentett ösztönzést jelentene a munkaerő- és tőkeellátásra, ezáltal rontaná a gazdaság hosszú távú növekedési kilátásait.

A korábbi érvek mindegyike jelzi, miért is nincsen hosszú távú kompromisszum az árstabilitás és a növekedés között, de más a helyzet rövidtávon, ami akkor válik világossá, ha a kínálatban olyan sokk jelentkezik, amelyre az infláció időleges növekedése ellenére a monetáris politikának nem kell azonnal reagálnia. Az árstabilitás hiteles elérése tovább támogatja az általános makrogazdasági stabilitást, mivel az inflációs várakozások szilárdan rögzítettek. Ennek eredményeként a negatív kínálati sokkok – úgy mint az olajárak emelkedése – kisebb hatást gyakorolnak az inflációra, és a monetáris politika mérsékeltebb és állandóbb politikát gyakorolhat az ilyen sokkok ellenében.

Általánosabban – még ha elfogadjuk is azt a tételt, hogy a gazdaság önmagától visszatér hosszú távú pályájára – rövid távú kompromisszum létezik, mivel a makrogazdasági politika befolyásolja e konvergencia sebességét és megelőzheti a nagyobb végtermék-volatilitást, ezzel fokozva az általános jólétet. Mindazonáltal nehéz e kompromisszum kihasználása egy hierarchikus megbízatás keretében.

Komolyan veszem a Szerződésben meghatározott másodlagos célkitűzést, amellyel az EKB a mostani válság keretében egyértelműen foglalkozik. A Lehman-válság kitörése után például gyorsan és erőteljesen cselekedtünk a bankrendszer összeomlásának megelőzésére, és az ezzel járó recessziós és deflációs következmények kivédésére. A kamatlábak drámai csökkentésén túl az eurórendszer kivette a részét a fokozott hiteltámogatásból, történetesen a bankrendszer részére nyújtott bőséges likviditás útján, fedezett kötvények vásárlásával – ezzel hozzájárulva e fontos piac túléléséhez –, valamint az Európai Beruházási Bank monetáris politikai műveletekben ügyfélként történő elfogadásával. Úgy gondolom, hogy aligha kétséges, hogy ezen intézkedések segítettek a recesszió mélységének a legkisebbre csökkentésében.

9. Miként értékeli az EKB exitstratégiáját? Össze kellene-e globálisan hangolni a monetáris exitstratégiákat? Össze kell-e hangolni a monetáris és fiskális exitstratégiákat?

Az EKB exitstratégiáját a pénzügyi válságra válaszlépésként bevezetett, nem szokványos intézkedések fokozatos leépítése alkotja. A leépítés fokozatossága szükségszerű, figyelemmel a reálgazdaság és a pénzügyi rendszer sérülékenységére. Az EKB 2009 decemberében tett bejelentése a nem szokványos intézkedések fokozatos leépítéséről pontosan ezt a célt szolgálja. Ezt a stratégiát teljes mértékben támogatom. A fokozatos leépítés lehetővé teszi minden érintett fél számára az új körülményekhez való alkalmazkodást, miközben lehetőséget ad az EKB-nak a fokozatos leépítésre érkezett visszajelzések feldolgozására a következő lépésekre vonatkozó döntés meghozatala előtt. Hangsúlyozni kívánom, hogy a fokozatos leépítésnek minden bizonnyal jót tesz a nem szokványos intézkedések kialakítása, ami

lehetővé teszi a zökkenőmentes leépítést.

A G20-csoport pénzügyminiszterei és jegybanki elnökei 2009. november 7-i (St. Andrews-i) találkozásának közleménye egyértelműen fogalmaz a rendkívüli makrogazdasági és pénzügyi támogató intézkedések visszavonását illetően: „Megállapodtunk az együttműködésben és koordinációban – figyelembe véve a stratégiáink okozta túlnyúló hatásokat –, megállapodtunk továbbá a minden lehetséges helyzetben történő konzultációban és információmegosztásban.”

E nyilatkozat szellemisége egybecseng az EKB stratégiájával. Amint azt a Kormányzótanács többször hangsúlyozta, az EKB kivonulási stratégiájának sarokköve az árstabilitás elsődleges célkitűzésével fennálló egyértelmű kapcsolat. A válság során minden intézkedésre határozottan ezen elsődleges célkitűzés szem előtt tartásával került sor. Az árstabilitás kockázatai valós idejű értékelésekor figyelembe vettük más jegybankok intézkedéseit is. Így, noha az információmegosztás és más operatív segítség kívánatos lehet, nem tűnik garantálnak a monetáris politikai összehangolást. Emellett, miközben a válság globális szinten egyidejűleg zajlott, a fellendülés valószínűleg ennél heterogénebb lehet, ami önmagában is a monetáris támogatás mértékének eltérő sebességű változtatását indokolná.

Széles körben egyetértés uralkodik abban, hogy minden főbb jegybanknak az adott gazdaság sajátos körülményeihez kell igazítani a rendkívüli politikai intézkedésekből való kivonulást. Ugyanakkor egyértelmű, hogy a nemzetközi együttműködés – úgy mint a G20-csoport konzultációi vagy a Nemzetközi Elszámolások Bankja által szervezett rendszeres jegybanki elnöki értekezletek – igen hasznos volt a múltban és ez a jövőben is így marad.

A fiskális politikával való összehangolást illetően meg kell említeni, hogy nem szabad előzetes összehangolásnak léteznie. Minden politikusnak saját felelősségi területére kell összpontosítani és ennek helyes politikákat kell eredményeznie. Természetesen az euróövezeti kormányok fiskális konszolidációs törekvéseit az árstabilitás kockázatainak valós idejű értékelése megfogalmazásakor figyelembe vesszük. Másfelől a fiskális politikai megközelítésről való döntéskor a kormányok tudják, hogy az eurórendszer reagál az inflációs ráta monetáris politika hivatalos célkitűzését meghaladó emelkedésének minden kockázatára. A modern közgazdasági modellekben a változók – mint például a kibocsátási rés – kulcsszerepet játszik az árstabilitást fenyegető rövid távú kockázatok magyarázatában, és ennek a tudásnak a megfelelő politikai mix spontán és önálló végrehajtásának eszközeként kell működnie. De nem lehet és nem is lesz semmiféle előzetes kötelezettségvállalás valamely határozott monetáris politikai fellépés követésére. Rendszeres információcsere folyik az EKB és az euróövezeti országok kormányai között. Ennek ellenére az EKB és az euróövezeti országok kormányai közötti koordinációnak nem szabad meghaladnia a Szerződésben előírt mértéket.

10. Mi a távlati képe azt illetően, hogy a tagállamok aszimmetrikus mértékben vannak kitéve az EKB exitstratégiájának? Mit kellene tenni ennek mérséklésére?

A heterogenitás az euróövezet kiigazítási mechanizmusának velejáró tulajdonsága. Mindazonáltal, az euró megszületése óta – néhány népszerű felfogás ellenére – az euróövezet országaiban páratlanul alacsony szinten áll a GDP-növekedés és az infláció eltéréseinek mértéke. Természetesen a monetáris politika önmagában nem tudja ezeket az eltéréseket csökkenteni, és erre nem is szabad törekednie. A Gazdasági és Monetáris Unió premisszája a felelősség politikusok közötti egyértelmű elosztása; a monetáris és nem monetáris politikával

foglalkozó politikusok (ideértve különösen a költségvetési hatóságokat) elkötelezettsége a saját házuk tájának rendben tartására; és egy garanciacsomag annak biztosítására, hogy minden fél betartja a szabályokat. Az euróövezet makrogazdasági politikáit ezeknek az alapelveknek kell irányítaniuk, amelyek alapján a GMU-szerződés aláírása megtörtént.

Ezen elvekre figyelemmel az EKB monetáris kivonulási megfontolásai tekintetében az uralkodó szempont az árstabilitás euróövezet egészében történő fenntartása, és ennek így is kell maradnia. Az eurórendszer ezen elkötelezettsége az a nevesített kötelék, ami minden más, különféle felelősséggel rendelkező szereplő – többek között a fiskális politika alakítóit – tekintetében az egyedüli legfontosabb implicit koordinációs eszköz, különösen saját kivonulási és kiigazítási politikájuk kialakításakor. Ezt a köteléket nem szabad veszélyeztetni, különösen nem a pénzügyi stabilitási kockázat összefüggéseiben.

Emellett egy monetáris unióban az országoknak a rendelkezésükre álló eszközöket – különösen a fiskális politikához kapcsolódókat – kell használniuk alkalmazkodásuk elősegítésére. Az elkövetkező években szükségessé váló „fiskális leépítés” – vagy inkább „fiskális kiigazítás” – valószínűleg jóval nagyobb kihívást fog jelenteni a kormányok számára, mint a nem szokványos intézkedések fokozatos kivonása az eurórendszer számára. A válság alatt a kormányok helyesen engedték a hiány növekedését, hogy a fiskális politika rövid távon támogathassa a gazdaságot. Most azonban magas – és sok országban tényleg igen magas – a költségvetési hiány, az államadósság-GDP arány többnyire magas és emelkedő, és a pénzpiacok figyelme egyre inkább a kormányzat fizetőképességének kérdésére irányul. Ezért szükséges a fiskális rend helyreállítását célzó azonnal intézkedés. A fiskális politika kulcskérdése ezen a fordulóponton nem az, hogy meg kell-e kezdeni, hanem milyen mértékben és milyen gyorsan kell megkezdeni a fiskális megszorításokat. A politika megfelelő folytatása minden esetben a magánszektor gazdasági fellendülésének ütemétől fog függeni. Mindaddig, amíg a fiskális politika nem fenntartható és az államadósság aránya nő, a kiigazítások további késleltetésének költsége meg fogja haladni a gyors fellépés költségeit.

A fiskális politika mellett másik fontos kiigazítási politikai lépés, hogy a pénzügyi felügyeleti hatóságoknak figyelemmel kell kísérniük saját pénzügyi rendszerük helyzetét és decentralizáltan kell kezelniük az alkalmi problémákat. Összességében meggyőződésem, hogy meg fog valósulni a zökkenőmentes kivonulás.

11. „Milyen intézkedéseket kellene az EKB-nak hoznia a 2008 októberét követő fokozott hiteltámogatáson keresztül elfogadott szélesebb fedezeti körhöz kapcsolódó rejtett támogatások és torzulások kivédésére?”

A tág fedezeti keretrendszernek megfelelő intézkedésekkel kell párosulnia mindenekelőtt annak biztosítása érdekében, hogy az eurórendszer védve legyen pénzügyi kockázatoktól, és hogy az ösztönzőket a bankok likviditási kockázatainak prudens kezelésére tartsák fenn. A központi bank rendelkezésére álló első eszköz a nem likvid eszközök pontos értékelésének biztosítása és a megfelelő haircutok alkalmazása az eszköz illikvid jellegének figyelembevételére érdekében. Ez a kockázatkezelési intézkedések folyamatos finomítását igényli, amely utat az eurórendszer már a pénzügyi válság kitörése előtt is követett, azóta pedig még nagyobb ütemben teszi. A második intézkedés a monetáris politikai műveletekben alkalmazott tendereljárásokhoz kapcsolódik. Az eurórendszer által már a válság kitörése előtt is alkalmazott versenyrendszerű tendereljárások biztosítják, hogy valamely eszköz központi

banki refinanszírozásának lehetőségét megfelelően díjazták. A harmadik intézkedés, amelyet jelenleg a Bázeli Bizottság által a likviditási kockázatok szabályozásával összefüggésben készít elő, a likviditási kockázatok kezelését illetően szorosabb felügyeleti és prudenciális politikák előírásához kapcsolódik. Ezeknek az intézkedéseknek együttesen kell biztosítaniuk, hogy megmaradjanak az ügyfeleket a likviditási kockázatok prudens kezelésére és mérésére ösztönző eszközök.

A támogatások vagy torzulások megelőzését illetően hangsúlyozni kell, hogy az eurórendszerben megfelelő kockázatkezelési keretrendszer működik, amely minimalizálja a kockázatokat. Több eszköz kockázati profilját szoros figyelemmel kísérik és a kevésbé likvid, illetve kockázatosabb eszközökre magasabb haircut vonatkozik, mint a biztonságosabb vagy likvidebb eszközökre. Emellett az eurórendszer állandó figyelemmel kíséri a fedezetek értékét és pótfedezeti felhívást bocsáthat ki annak érdekében, hogy a fedezet az iránymutatásoknak megfelelő maradjon.

12. „Miként látja az EKB által fedezetként elfogadott, nagy mennyiségű eszközfedezetű értékpapír vonatkozásában a beragadási kockázatot?”

Az eurórendszer ügyfelei forgalomképes és nem forgalomképes eszközök sorát használhatják az EKB műveleteiben fedezetként. A forgalomképes eszközök körébe tartozik értékpapírok széles köre, úgy mint kormányok, jegybankok és hitelintézetek által kibocsátott adósságinstrumentumok¹. Az eszközfedezetű értékpapírok így az EKB műveleteiben fedezetként felhasználható instrumentumtípusoknak csak egyikét alkotják.

Eddig az EKB műveleteihez rendelkezésre álló fedezetek mennyisége elegendő volt, még a jelenlegi válság körülményei között is, az ügyfelek eurórendszer likviditásához való hozzáféréseinek garantálására. Valójában az elmúlt néhány év során benyújtott fedezetek a teljes elfogadható eszközállomány viszonylag kis hányadának, és az eurórendszer teljes fennálló hitelállománya kétszeresének feleltek meg.

Különösen az eszközfedezetű értékpapírok vonatkozásában szeretnék arra emlékeztetni, hogy amikor a Kormányzótanács döntött az elfogadható eszközök listájának kibővítéséről, szigorúbb szabályokat tartott fenn az eszközfedezetű értékpapírok tekintetében, figyelemmel ezen eszközök hitel- és likviditási kockázatára. Az eszközfedezetű értékpapírok elfogadhatóságához a legalacsonyabb hitelminősítés az A- maradt és a kockázatkezelési intézkedések 2008. szeptemberi kétévenkénti felülvizsgálatának eredménye alapján az eszközfedezetű értékpapírokat alacsonyabb likviditási kategóriába sorolták, ami 12%-os haircuttal jár (további haircut vonatkozik az elméletileg értékelt, azaz kevésbé likvid eszközfedezetű értékpapírokra). A Kormányzótanács 2009 januárjában tovább finomította az eszközfedezetű értékpapírokra vonatkozó kockázatkezelési intézkedéseit, az ilyen eszközök piaca megfelelő működésének helyreállításához való hozzájárulás szándékával. E finomítások közé tartozott, hogy legalább két hitelminősítő intézetnek kell kibocsátáskor legalább AAA minősítést adnia (az eszközfedezetű értékpapírok hátralévő élettartamára meghagyva az A minősítést) és betiltotta az elfogadható eszközfedezetű értékpapírok mögött lévő portfólióban más eszközfedezetű értékpapírok ügyletrész-sorozatait.

Ilyen előzmények után – tekintve a fedezetek között az eszközfedezetű értékpapírok

¹ A részleteket lásd az eurórendszer monetáris politikai eszközeiről és eljárásairól szóló általános dokumentációban, EKB 2009. Konkrétabban:

mennyiségét – a beragadás tényleges kockázata minimális mind az eurórendszer számára, figyelemmel a kockázatkezelési keretrendszerre, mind pedig a bankrendszer számára, figyelemmel az elfogadható fedezetek széles skálájára.

13. A növekvő államháztartási hiány és államadósság, illetve az euróövezet 16 tagállamából 13 ellen folyó, túlzott hiány miatti eljárás mellett hogyan értékeli a Stabilitási és Növekedési Paktum jelenlegi végrehajtását?

A gazdasági és pénzügyi válság igazolta a fiskális politika 2009. évi fellazulását. A koordinált fiskális élénkítő intézkedések elfogadása azonban kitágította a Szerződésben és a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt fiskális keretrendszert. A Stabilitási és Növekedési Paktum enged bizonyos mértékű rugalmasságot a túlzott hiány kiigazítási határidejének a vagy megváltozott körülményekre tekintettel történő meghatározásában. Mivel a mély recesszióhoz társuló, az egész világra kiterjedő pénzügyi válság rendkívüli körülmény, a Bizottság és az ECOFIN Tanács arra az álláspontra helyezkedett, hogy középtávú keretben kell meghatározni a jelenlegi túlzott hiány kiigazításának határidejét. Mégis a legtöbb tagállam számára igen megerőltetőek a határidők teljesítéséhez szükséges éves strukturális kiigazítások és jelentős további intézkedéseket igényelnek. Ezzel összefüggésben a Stabilitási és Növekedési Paktum jelenlegi végrehajtása megfelelőnek látszik, és azt következetesen be is kell tartani.

Néhány országban a hiány két számjegyre nőtt, kedvezőtlenebb országminősítésekkel és kedvezőtlen pénzügyi reakciókkal egyidejűleg. Ha a kormányok nem kezdeményezik időben a válsággal kapcsolatos fiskális enyhítések felszámolását, az euróövezeti államadósság igen gyorsan arra lehet ítélve, hogy a GDP 100%-át is meghaladja.

E fejlemények súlyosan károsíthatják az államháztartások fenntarthatóságába vetett közbizalmat, ezzel kiterjesztve a destabilizáló hatást az euróövezet egészére. Ezért a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek szigorú és teljes körű végrehajtása kiemelkedő fontossággal bír az államháztartások fenntarthatóságának helyreállításában és a GMU zavartalan működésének biztosításában. Az ECOFIN Tanács a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek megfelelően ajánlásokat fogadott el az euróövezeti országok túlzott hiányának korrigálására, és a legtöbb esetben 2013-as határidőt tűzött. Ezeket az ajánlásokat egyértelműen a szilárd és fenntartható fiskális pozíciók helyreállításához szükséges minimális erőfeszítésnek kell tekinteni. Most a nemzeti döntéshozók feladata az európai fiskális keretrendszer értelmében vállalt kötelezettségeik valóra váltása, valamint hiteles és jól meghatározott fiskális konszolidációs stratégiák elfogadása.

14. Véleménye szerint elegendőek-e a Stabilitási és Növekedési Paktumban előrevetített eljárások annak biztosítására, hogy a tagállamok visszatérjenek a költségvetési fegyelemhez és az államháztartások hosszú távú fenntarthatóságához? Miként lehet a Paktum szabályait felhasználni mindenekelőtt a túlzott hiány miatt indítandó eljárás megelőzésére? Miként értékeli az általános hiány válságmentes időkben történő csökkentése terén elért tagállami eredményeket?

Az EU jelenlegi – a Szerződés, illetve a Stabilitási és Növekedési Paktum vonatkozó rendelkezéseibe beágyazott – költségvetési keretrendszere megadja a jogi és intézményi előfeltételeket a szilárd államháztartás megvalósításához és fenntartásához. Különösen a

hiány- és adóssághatárak, illetve a középtávú költségvetési célkitűzések hoznak létre közös és következetes fiskális óvatossági viszonyítási pontokat minden tagállamra. Így ezek teljes tiszteletben tartásuk és szigorú végrehajtásuk esetén alkalmas eszközök a fiskális konszolidációs stratégiák rögzítésére és koordinálására, valamint az államháztartások fenntartható pályára irányítására.

Ugyanakkor ahhoz, hogy ezek a rendelkezések eredményesek legyenek, a tagállamoknak is teljesíteniük kell a Paktum szerinti feladataikat. E célból az EU fiskális keretrendszerének erőteljesebb nemzeti végrehajtására van szükség. A tagállamoknak különösen hazai költségvetési intézményeiket kell megerősíteniük, hogy lehetővé váljon a prudens és stabilitást célzó fiskális megközelítés, különösen válságmentes időkben, amire szükség van a Stabilitási és Növekedési Paktumban lefektetett közös célok elérése céljából. Ezeknek az intézményeknek ugyancsak törekedniük kell a fiskális óvatosság válságmentes időkben történő fokozására, ami a közelmúltbeli tagállami tapasztalatokra figyelemmel is különösen igazoltnak látszik: noha a pénzügyi és gazdasági válság miatti hanyatlás súlyosan érintette az államháztartásokat, a költségvetési visszaesés foka sok országban arról tanúskodik, hogy államháztartásukat kedvező gazdasági körülmények esetén sem konszolidálják. Különösen a hanyatlás kezdetén gyenge vagy sérülékeny fiskális pozíciókkal rendelkező országok szembesülnek általánosságban sürgetőbb fiskális kiigazítási szükségletekkel.

15. Miként értékeli az EKB, a Tanács és/vagy az eurócsoport közötti kapcsolatot és együttműködést? Véleménye szerint a Lisszaboni Szerződés alapján javulnia kell az eurócsoporton belüli koordinációnak és gazdasági felügyeletnek?

Az EKB részt vesz a tagállami gazdaságpolitikai koordináció fő fórumának, az ECOFIN Tanácsnak az ülésein, amikor az az EKB célkitűzéseivel és feladataival kapcsolatos tárgyköröket tárgyal. Emellett az EKB részt vesz az eurócsoport ülésein is.

Az EKB és a Tanács (ECOFIN) vagy az eurócsoport közötti kapcsolat nem egyirányú. Valójában a Szerződés (és a KBER, valamint az EKB alapokmánya) kifejezetten megadja a Tanács elnökének a lehetőséget az EKB Kormányzótanácsa és Általános Tanácsa ülésein való részvételre. A gyakorlatban az eurócsoport elnöke részt vesz a Kormányzótanács ülésein (ugyanakkor a Szerződés kifejezetten kizárja a Tanács elnökének szavazati jogát az EKB Kormányzótanácsának ülésein való részvétel esetén).

Ez a legmagasabb szintű együttműködés fokozza az összes érdekelt közötti információáramlást, előmozdítja egymás politikai álláspontjának kölcsönös megértését és lehetővé teszi a párbeszédet a közös érdekű kérdésekről, a vonatkozó felelősségi körök teljes tiszteletben tartásával. Különösen az eurócsoport havi, az ECOFIN Tanács ülésének előestéjén tartott ülései biztosítanak fórumot az euróvezetési döntéshozók között az egységes valuta kapcsán fennálló, osztott egyedi felelősségükkel kapcsolatos kérdések megvitatására és színteret nyújtanak a kölcsönös bizalom és tisztelet jegyében zajló nyílt párbeszédhez.

Az EKB 1998-as létrehozása óta eltelt időre visszatekintve ez az együttműködés az idő múlásával erősödött. Különösen a 2007. augusztusi pénzügyi zűrzavar jelzi, hogy az EKB és az ECOFIN Tanács között intenzívebb párbeszéd indult.

Az euróövezet felügyelete további koordinációt igényel. Ez különösen két szakpolitikai területre érvényesül, nevezetesen a versenyképesség és a költségvetési fejlemények területére. Ezt az eurócsoport már felismerte, és döntött az euróövezeten belüli versenyképességi fejlemények kétéves megfigyelési programjának elindításáról, ideértve országspecifikus ajánlások elfogadását is. Az euró bevezetése óta az euróövezet számos országa folyamatosan veszített versenyképességéből, és viszonylag nagy folyófizetésimérleg-hiányt görget maga előtt. Az országok egy másik csoportja exportteljesítményében szenvedett strukturális hiányosságoktól. Végezetül létezik az országoknak az a csoportja, amely jelentős folyófizetésimérleg-többletet halmozott fel. Mivel a növekvő különbségek e tendenciája nem fenntartható, szorosabb politikai koordinációt és megfelelő nemzeti szintű politikai válaszokat igényel az azok alapjául szolgáló hiányosságok kezelése céljából. Az új Lisszaboni Szerződés – különösen az EUMSZ.

121. és 136. cikke – új eszközöket ad az euróövezet országainak az ilyen politikai kiigazítások kikényszerítésére, amennyiben az egyes országok azokat nem fogadnák el. Az eurócsoport az a fórum, amelyen e folyamatoknak be kell indulniuk. Továbbá az új Szerződés előírja, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum keretében hozott, az euróövezeti országokat érintő tanácsi döntéseket csak az euróövezeti országok hozzák meg, az érintett tagállam kizárásával. Az eurócsoportnak teljes mértékben ki kell használnia ezt a jogi lehetőséget és biztosítania kell ezzel az államháztartások fenntarthatóságát. Várom a Bizottság e témáról szóló közleményét.

16. Mi a véleménye a foglalkoztatással és növekedéssel kapcsolatos következő, 2020-ig szóló stratégia legfontosabb célkitűzéseiről? Kérem, sorolja fel fontossági sorrendben azokat a strukturális reformokat, amelyek véleménye szerint az Unió számára elsődleges fontosságúak és indokolja választását! Miként tud az EKB és a gazdaságpolitikai koordináció eszköztára (átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások, foglalkoztatási iránymutatások) hozzájárulni e stratégia sikeréhez? Mi az álláspontja a belső kereslet növelésének és az EU-n belüli beruházások támogatásának lehetőségeiről?

Az EU 2020-as stratégiája akkor lesz a legeredményesebb, ha egyértelműen az elsődleges célokra, így a potenciális növekedés fenntartására, magas szintű foglalkoztatás megteremtésére és az államháztartások fenntarthatóságának biztosítására összpontosít. Ilyen módon járulna legjobban hozzá az uniós polgárok társadalmi integrációjához és életszínvonalának emeléséhez.

Szükséges a tagállami szakpolitikák feletti felügyelet erősítése az új 2020-as uniós stratégia alapján tett kötelezettségvállalások jobb teljesítése érdekében. E tekintetben kulcsfontosságú, hogy az EU 2020-as stratégiája korlátozott számú és országspecifikus célt tűzzön ki (ideértve a belső piacot is), amelyekkel tagállami szinten határozottan azonosulnak. Az EU új 2020-as stratégiája akkor támogatná a legmegfelelőbbben a strukturális és foglalkoztatási politikákat, ha mindvégig a potenciális növekedés emelésének és a magas szintű foglalkoztatás megteremtésének elsődleges politikai céljaira összpontosítana. Emellett a stratégiának fel kell ölelnie az euróövezet tagjai közötti nagyobb kölcsönös függőséget és közös felelősségüket az euróövezet működéséért, és ezáltal az euróövezet tagjai között a gazdasági és fiskális politikák nagyobb összhangjának és koordinációjának szükségességét. A stratégiának különösen foglalkoznia kell az euróövezet tagjai között az egységes valuta bevezetése óta

előállt versenyképességi eltérésekkel, a közelmúltban elkészült versenyképességi felülvizsgálatra támaszkodva. Gyakorlati szempontból értelmét látom konkrétabb politikai iránymutatások meghatározásának, ideértve a kizárólag az euróövezeti országokhoz intézett konkrétabb iránymutatásokat, ahogyan azt a Lisszaboni Szerződésben az új EUMSZ. 136. cikke lehetővé teszi. Emiatt várom a Bizottság e tárgykörrel szülő, 2010 tavaszán esedékes közleményét.

Az EKB akkor képes a legeredményesebben hozzájárulni az EU 2020-as stratégiájához, ha monetáris politikájában hitelesen összpontosít az árstabilitás kérdésre, és ezzel támogatja az euróövezeti háztartások vásárlóerejét. Ezzel összefüggésben ki kell emelni, hogy egy jobban működő egységes európai piac megkönnyíti a monetáris politika számára az árstabilitás elérését és a növekedés támogatását.

Ezért a strukturális reformintézkedéseknek a verseny fokozását kell célul kitűzniük, a szerkezetátalakítás és a beruházások felgyorsítása, illetve – különösen a szolgáltatási ágazatban – az új üzleti lehetőségek előtti tényítés érdekében. Ez kulcsfontosságú a potenciális termelést és reáljövedelmet támogató fenntartható termelékenységnövekedés megtervezése érdekében, illetve a jelenlegi válság euróövezet potenciális növekedésére gyakorolt hosszú távú hatásának kivédésére. Az EU szintjén fontos mérföldkő a gazdasági verseny és a hatékonyság fokozása tekintetében az egységes piac kiteljesítése, a közös szabályok nemzeti jogba való megfelelő átültetése és azok következetes alkalmazása.

Emellett nagyobb berrugalmasságra van szükség, hogy a bérmegállapítás – a béreknek a versenyképességi pozíciókhoz, helyi munkaerő-piaci viszonyokhoz és termelékenységi fejleményekhez való igazítása révén – hozzájáruljon az euróövezetben az egységnyi munkaerő költségének kiigazításához, különösen a hanyatlás idején. A munkanélküliség további emelkedésének megelőzésére a múltban versenyképesség-csökkenés által érintett országokban és a válság által különösen sújtott ágazatokban a fizetéseket az eddigi tárgyalásos bérfejlemények körében figyelembe vett tényezőkön túl kell csökkenteni.

A belső kereslet újjáélesztése a jelenlegi alacsony növekedésű fázisban a háztartások és a vállalkozások tekintetében is konjunktúranövekedést igényel, különösen a jövőbeli bevételeket illetően. E tekintetben az eddig meghozott rövid távú válságkezelő intézkedések – különösen a munkaidő kiigazítását érintőek – egyes esetekben sikeresek voltak a munkahelyek elvesztésének csökkentésében. Középtávon azonban a gazdaság strukturális változtatásait késleltető átmeneti politikák szükségtelen költségvetési költségekkel járnak és hatékonyságvesztéshez vezetnek, ami aláássa a fenntartható foglalkoztatás és reáljövedelem növekedését. Ezért egyértelmű és hiteles exitstratégiákra van szükség a kereslet és a foglalkoztatás középtávú támogatása érdekében. E tekintetben a fiskális politikáknak javítaniuk kell a közkiadások hatékonyságát és minőségét, a beruházások és ezáltal a potenciális termelés alátámasztása céljából.

Az utolsó terület, amelyen a lisszaboni stratégiának – véleményem szerint – előrelépést kell elérnie, az az energiaágazat. Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó kérdéseken túl az olajtól és más kimerülő energiaforrástól való túlzott függés támadási felületet jelenthet, és a makrogazdasági egyensúlyhiány forrása lehet. E tekintetben nem szabad figyelmen kívül hagyni az olajárak és azoknak a mostani válság keretében az euróövezetre gyakorolt hatásának körforgását. Ezért a következő növekedési és foglalkoztatási stratégiában fontos

helyet kell kapnia a megbízható alternatív energiaforrások biztosítását és egy hatékony energiaágazatot célzó stratégiák szorgalmazásának.

17. Mi a véleménye az euróövezet bővítési üteméről, az euróövezet és a jelölt országok szempontjából egyaránt? Miként értékeli az euró új tagállamokban történt eddigi bevezetését? Szükségét látja-e fejlesztésnek vagy változtatásnak a csatlakozási folyamat és/vagy az euró bevezetési időszaka tekintetében?

Az euró 11 tagállamban történt 1999-es bevezetését követően öt további tagállam vezette be az eurót (köztük négy, az EU-hoz 2004-ben csatlakozó ország). Az euró előnyei így egyre inkább kiterjednek az új tagállamokra is, ami azt is mutatja, hogy az euróövezet nem „zárt bolt”. Az euróövezet bővítésére előre lefektetett menetrend nincs. A 2004-ben csatlakozott minden tagállamnál várható az euró bevezetése, miután eléri a Szerződés és a Jegyzőkönyv által előírt fenntartható konvergencia magas fokát. Ez alapos előkészítést igényel és nem szabad félvállról venni.

Az eurót már bevezetett tagállamok tapasztalatai megerősítik, hogy az új euróövezeti tagok felvételekor kiemelt figyelmet kell fordítanunk a konvergencia fenntarthatóságára. A magas fokú fenntartható konvergencia elérése alapvető fontosságú, mindenekelőtt az adott ország számára (hogy teljes mértékben kihasználhassa az euró bevezetésének előnyeit). Emellett fontos az euróövezet számára is (mivel a fenntartható konvergencia elérése valamennyi részt vevő ország számára kulcsfontosságú az euróövezet egységessége és az egységes monetáris politika hatékony működése szempontjából). Az euró bevezetése felé mutató hiteles (a szükséges szilárd makrogazdasági politikák és strukturális reformok bevezetésével társuló) stratégia segíthetnek valamennyi érdekelt fél cél elérését illető elkötelezettségének támogatásában.

Az euró bevezetésének folyamatát illetően a Szerződés alaplogikája továbbra is helytálló: az országoknak biztosítaniuk kell, hogy szilárd makrogazdasági politikát folytatnak. Az euró bevezetésének a Szerződésben és a Jegyzőkönyvben lefektetett intézményi kerete annak biztosítására került kialakításra, hogy a sikeres euróövezeti részvétel feltételei teljesüljenek. Ennélfogva létfontosságú e keretrendszer szigorú betartása. Az is rendkívül fontos, hogy a konvergencia értékelése jó minőségű és megbízható statisztikai adatokon alapuljon.

18. Mi a véleménye a pénzügyi tranzakciók adóztatásának jelenleg élénken vitatott kérdéséről? Az ilyen adók csak a pénzügyi szektorból származó bevételeket emelnék, vagy pedig valószínűbb az, hogy korlátoznák a társadalmi szempontból nem kívánatos tranzakciókat? Mi lenne az EKB szerepe az uniós pénzügyitranszakció-adó bevezetésében? A jelenleg hatályos pénzügyitranszakció-adók (pl. az Egyesült Királyságban az illetékbélyeg) alapján eredményességük érdekében mi lehetne az ilyen adók hatóköre? Melyek lennének ezen adók kockázatai és hátrányai? Megvalósítható lenne-e egy ilyen adó, ha egyes országok nem tartanák magukat annak elveihez? Milyen más lehetőségek lennének arra, hogy a G20-csoport megfogalmazásával élve „a pénzügyi szektor tisztességesen és jelentős mértékben hozzájáruljon” a bankrendszer helyrehozatalára tett kormányzati beavatkozások terheinek viseléséhez?

Engedjék meg, hogy azon elgondolás támogatásával kezdjem, miszerint „a pénzügyi

szektornak tisztességesen és jelentős mértékben hozzá kell járulnia a bankrendszer helyrehozatalára tett kormányzati beavatkozások terheinek viseléséhez”. Mindazonáltal óvatos megfontolást igényel az a gondolat, hogy ez a célkitűzés leginkább egy általános pénzügyitranszakció-adó bevezetésével lenne elérhető. Először is egyértelművé kell tenni, hogy egy ilyen adó bevezetésének tényleges célja a pénzügyi szektorból származó bevételek növelése lenne, nem pedig a pénzügyi volatilitás csökkentése vagy a túlzott kockázatvállalás ösztönzésének mérséklése.

Az ilyen adó globális bevezetéséhez szükséges nemzetközi egyetértés elérésének nehézségein és azon a tényen túl, hogy az adót végső soron a megemelkedett költségek révén a pénzügyi szolgáltatások ügyfelei fizetnék, még a pénzügyitranszakció-adó bevételtermelő képessége is alapos értékelést igényel. Különösen nem lehet például automatikusan alkalmazni egy mondjuk 0,01 százalékos adókulcsot a pénzügyi tranzakció teljes összegére a lehetséges bevételek becslése céljából anélkül, hogy figyelembe vennénk annak potenciális hatását i. a tranzakciók teljes volumenére, ii. a tranzakciós árakra, valamint iii. egyéb második körös hatásokra.

Ennélfogva – tekintettel a pénzügyitranszakció-adó eredményessége tekintetében fennálló nagyfokú bizonytalanságra és annak bizonytalan bevételtermelő képességére – minden pénzügyitranszakció-adót a lehetséges alternatívákhoz képest kell értékelni. Az ilyen alternatíváknak azonban ahhoz, hogy a pénzügyi stabilitás jövőbeni elősegítéséhez eredményes eszközt szolgáltatassanak, túl kell mutatniuk az egyszerű pénzszedő rendszereken. Valójában a G20-csoport és az IMF számos javaslaton dolgozik – a pénzügyitranszakció-adón túl – amelyek között szerepel a pénzügyi szektor prémiumainak és fizetéseinek (ami a piaci résztvevők túlzott kockázatvállalási hajlandóságát célozza), illetve az egyes mérlegtételek megadóztatása a nem megfelelő könyvelés megelőzésére, amelyek mindegyikét biztosítási rendszerekkel lehetne társítani a pénzügyi szektorbeli jövőbeni veszteségek társadalomra hárításának megelőzésére.

A fent említett adóval ellentétben – amelyet csak a pénzügyi tranzakciókra vetnének ki – ezek a lehetőségek az egyes intézményekre összpontosítanak a pénzügyi rendszer egésze rugalmasságának és veszteségfelszívó kapacitásának erősítésére. Ebben az összefüggésben például jelenleg elemzik a további prudenciális követelmények bevezetésének lehetőségét a rendszer szempontjából jelentősebb azon pénzügyi intézmények tekintetében, amelyek „a bukáshoz túl nagy” helyzetükből adódóan legvalószínűbben, részesülnek kormányzati támogatásban. E további prudenciális követelmények – többlettőke és/vagy feltételes tőke formájában – célja, hogy növeljék a banki mérlegek veszteségfelszívó képességét és megrázkódtatásokkal szembeni rugalmasságát, és ezáltal közvetetten csökkentsék az adófizetők költségeit a jövőbeli bankmentő intézkedések kapcsán.

A megfontolás tárgyát képező egyéb intézkedések célja pénzbeli hozzájárulás gyűjtése a pénzügyi intézményektől, ezzel közvetlenül csökkentve a kormányzati beavatkozások (múltbeli vagy jövőbeli) költségvetési hozzájárulását, illetve hozzájárulva azokhoz. Ennek jeles példája a pénzügyi intézmények kötelezettségeire bevezetett díj, mint az USA-ban a pénzügyi felelősségi díj. Az USA kormányának a „felelősségi díj” bevezetésére irányuló szándékát széles körben lehetne terjesztetni, tekintve annak azon átfogó célját, hogy a pénzügyi szektort a pénzügyi válság költségeinek viseléséhez való hozzájárulásra kívánja késztetni.

E keretek között szeretnék emlékeztetni arra az eurórendszer által nemrégiben kifejezésre juttatott álláspontra, hogy a válságkezelési és -feloldási keretrendszer céljának annak kell lennie, hogy a legkisebbre mérsékelje az adófizetők valamely pénzügyi intézmény csődjéből eredő terheit. E tekintetben üdvözlöm a Bizottság azon szándékát, hogy tovább vizsgálja olyan mechanizmusok megvalósíthatóságát, amelyek biztosítani tudnák, hogy a magánszektorbeli pénzeszközök elérhetőek legyenek válság idején (lásd még a 38. kérdést).

19. Mi a véleménye az európai monetáris unió hosszabb távú jövőjéről, és melyek az előtte álló fő kihívások?

Kulcsfontosságú, hogy európaiként továbbra is az egységes valuta kontinensünkön való megteremtésének hatalmas sikeréből építkezzünk. Az Európai Unió tette példa nélküli, és nem szabad elfelejtenünk, mit értünk el.

Meggyőződésem, hogy az európai monetáris unió hosszú távon fényes jövő előtt áll. A Lisszaboni Szerződés közelmúltbeli hatálybalépése új lendületet adott az európai integráció folyamatának, és ennek javítania kell az európai monetáris unió működési környezetét is. Az euróval kapcsolatos kezdeti legitimitási aggályok és kétségek helyét az euróövezet működési módjának és az euróövezeti, és egyre inkább a globális gazdaságok jólétében betöltött jelentőségének elismerése váltotta fel.

Ennek ellenére természetesen egy sor, egyre sürgetőbbé váló kihívás áll előttünk, nem utolsósorban a mostani pénzügyi válság miatt.

Az első pont a Stabilitási és Növekedési Paktumhoz kapcsolódik. A fiskális elszámolások válság okozta romlását és az erre szükséges politikai választ követően a kormányoknak fenntarthatóbb fiskális pályára kell visszatérniük. Nem kétséges, hogy ehhez fájdalmas kiigazítások kellenek, amelyek egy meglehetősen elhúzódó kiigazítási időszakot tesznek szükségessé. Ebben a folyamatban fontos, hogy a kormányok állandó pályát tartsanak, és ne engedjenek a kísértésnek a Stabilitási és Növekedési Paktum előírásainak enyhítése tekintetében, mivel ez jelentős következményekkel járna az európai monetáris unió működésére.

Egy másik fő kihívás a pénzügyi stabilitás és rendszerkockázatok felfogásának elmélyítésével és erősítésével kapcsolatos. Az Európai Rendszerkockázati Testület felállítása fontos lépés, de még sok a teendő a végrehajtás és a területen folyó további együttműködés vonatkozásában. Hosszú távon a pénzügyi stabilitás és a rendszerkockázatok tekintetében olyan integrált európai megközelítés szükséges, amely meg fogja teremteni egy válságokra kevésbé hajlamos, szilárd és magabiztos pénzügyi rendszer kialakulásának feltételeit. Emellett figyelembe kell majd venni a globális forrásokból származó kockázatokat is, az IMF-fel és a Pénzügyi Stabilitási Testülettel együttműködve.

Tehát meg kell szilárdítanunk eddigi sikereinket, és tovább kell haladnunk az euró fennállásának első évtizedében követett úton. Ez valamennyi szereplő, európai és nemzeti szintű intézmény, de a gazdasági szereplők számára is azt jelenti, hogy be kell tartaniuk kötelezettségvállalásaikat, és teljesíteniük kell feladataikat. Ilyen módon képesek leszünk megfelelőbb választ adni azokra a hosszú távú kihívásokra, amelyek egy bizonytalansággal

övezett világban felmerülhetnek; hogy ily módon – mint társadalom – prosperálhassunk.

Biztosíthatom, hogy továbbra is megteszek mindent feladatkörömben annak biztosítására, hogy fizetőeszközünk és az EKB továbbra is virágozzék, az eddig megteremtett hitelesség alapján.

20. Mi a véleménye a Tanács, a Bizottság, az eurócsoport és az EKB által az euróövezet külső képviselőjében betöltött szerepről?

Az euróövezet külső képviselője tükrözi a GMU mint centralizált monetáris politikával, de decentralizált gazdaságpolitikákkal rendelkező unió sajátos jellegét. A képviselőt megosztják a Tanács, a Bizottság, az eurócsoport, az EKB és a tagállamok között, a hatáskörök Szerződésben foglalt megosztásának megfelelően.

Az EKB látja el a monetáris politika és más feladatok külső képviselőjét. Az EKB az eurórendszer szócsove, és számos, az eurórendszer feladatai szempontjából jelentős nemzetközi fórumon képviselteti magát. Ez a rendszer jól működik.

Az euróövezet gazdaságpolitikáinak külső képviselője kevésbé egységes, a belső feladatok Unió és tagállamok közötti megosztása miatt. A gazdaságpolitika továbbra is jórészt a tagállamok felelőssége. A tagállamok is tagsággal rendelkeznek nemzetközi gazdasági fórumokon, mint az IMF, ahol is viselhetnek pénzügyi felelősségeket.

Ugyanakkor a mostani gazdasági és pénzügyi válság kiemelte, hogy szükség van egy fokozottabb európai képviselőre annak biztosítására, hogy Európa a világszinten határozottan képviselhesse érdekeit. E tekintetben a Szerződés 138. cikke használható fel, amely előírja, hogy a Tanács (euróövezeti összetételben) elfogadhat „gazdasági és monetáris unió szempontjából különösen jelentős ügyekben (...) közös álláspontokat” és biztosítja „a nemzetközi pénzügyi szervezetekben és konferenciákon való egységes” képviselőt. Az előrehaladás azonban a tagállamok politikai hajlandóságán múlik.

21a. Miként értékeli az USD/EUR-árfolyam jelenlegi alakulását?

A devizapiacok alakulását az elmúlt 18 hónapban nagymértékben a pénzügyi válság alakulása formálta. A válság csúcspontján az USA kormánykötvényekbe irányuló portfólióváltások erős támogatást adtak az amerikai dollárnak az euróval (és más devizákkal) szemben, igen jelentős pénzpiaci volatilitás közepette. Amikor a pénzügyi feszültség 2009 folyamán fokozatosan alábbhagyott, ezek a folyamatok részben megfordultak, és az euró jelentősen megerősödött. Ennek eredményeként 2009 őszén az euróval történelmileg magas árfolyamokon kereskedtek, mielőtt az elmúlt két hónap során leértékelődésbe kezdett. Az EKB elnökén keresztül az elmúlt 18 hónapban több alkalommal jelezte, hogy üdvözljük az amerikai hatóságok azon kijelentéseit, hogy az erős dollár az Egyesült Államok érdekében áll.

21b. Miként értékeli az RMB/EUR-árfolyam jelenlegi alakulását?

A júan Kína csaknem öt éve megkezdett árfolyamreformja óta az euróhoz képest csak mérsékelten erősödött, 2005 júliusától 2010 februárjáig konkrétan 7,4%-ot (az USA dollárhoz képest 21%-ot, és a fogyasztói árindex alapján reálértéken 14 %-ot). Ez történetesen annak tudható be, hogy Kína a válság kitörésekor felhagyott a fokozatos árfolyam-erősítés

politikájával.

Ezért üdvözlöm Kína rugalmasabb árfolyam felé elmozdulása iránti, folytatódó elkötelezettségét, ami a júan reálértéken történő további felértékelődését fogja eredményezni, és ami előmozdítja a kiegyensúlyozottabb növekedést Kínában és a világgazdaságban egyaránt.

21 c. Hogyan értékeli az árfolyamok területén folyó nemzetközi együttműködést?

Az EKB állandó eszmecserét folytat a globális árfolyam-konfigurációkról a hetek csoportján (G7) belüli partnereivel, amelynek árfolyamkérdésekben betöltött vezető szerepét a csoport utolsó, 2010. február 6-i, a kanadai Iqaluitban tartott ülése is megerősítette. Az EKB a G7- és G20-csoporton belüli partnereivel szoros figyelemmel kíséri a devizapiacokat, és szükség szerint együttműködést is folytat.

Az Atlanti-óceán mindkét partján különösen magas a kölcsönös megértés foka, és méltányolom, hogy az amerikai hatóságok – köztük Bernanke elnök (FED) és Geithner pénzügyminiszter – jelezték, hogy az erős dollár az USA gazdaságának érdekében áll, ami viszont a világgazdaságnak is érdeke. Az EKB rendszeres eszmecserét folytat a kínai hatóságokkal is, nyílt és őszinte módon¹.

21 d. Véleménye szerint a jegybankok képesek-e hatékonyan felvenni a küzdelmet a túlzott volatilitás ellen?

A G7-csoport jegybanki elnökei – a csoport pénzügyminisztereivel együtt – 2010 februárjában tartott legutóbbi találkozásukon ismételten megerősítették az erős és stabil nemzetközi pénzügyi rendszerhez fűződő közös érdeküket.

Ugyancsak egyértelművé tették, hogy a túlzott volatilitás és az árfolyamok rendellenes mozgásai káros hatást fejtenek ki a gazdasági és pénzügyi stabilitásra, valamint hogy továbbra is szoros figyelemmel fogják kísérni a devizapiacokat, illetve szükség esetén együtt fognak működni.

A jegybankok túlzott volatilitás kezelésére vonatkozó képességét illetően egyértelművé kell tenni, hogy az euróövezet rugalmas árfolyamrendszert fogadott el, ami azzal jár, hogy az euró harmadik országok fizetőeszközeihez viszonyított külső értékét a piac határozza meg. Ez lehetővé teszi az EKB számára, hogy célkitűzésére – az árstabilitás megőrzésére – összpontosítson, ennek pedig hozzá kellene járulnia az árfolyam volatilitásának korlátozásához. Ennek ellenére azonban előfordulhatnak olyan időszakok a devizapiacokon, amikor az árfolyamokat túl- vagy alulértékelik, ami hatással lehet az ártendenciákra és kockázatot hordoz az euróövezet árstabilitása tekintetében. Ezekben az esetekben indokolt lehet a túlzott árfolyam-volatilitás korlátozását célzó állami beavatkozás, amennyiben azt más országokkal összehangolják. Az árfolyam-politika általános jellemzője, hogy meghatározásából eredően nemzetközi. Az árfolyamot nem lehet egy ország vagy gazdasági

¹ 2007 novemberében és 2009 novemberében az EKB elnöke az eurócsoporthoz elnökével és az Unió gazdasági és monetáris ügyekért felelős biztosával együtt látogatásokat tett kínai kollégáinál, a közös érdekű kérdések megvitatása érdekében.

terület révén meghatározni; az mindig legalább a két érintett fél döntésén múlik. Ezért a nemzetközi együttműködés kulcsfontosságú az árfolyam-politika eredményessége tekintetében.

21e. Milyen jelentőséget tulajdonít ebben az összefüggésben a globális egyensúlyhiány keltette veszélyeknek?

A globálisan jelentős folyófizetésimérleghiány-felhalmozódás hozzájárult a rendszerkockázatok terjedéséhez, amelyek végül a pénzügyi válsághoz vezettek. A válság eredménye ezen egyensúlyhiányok szűkülése, amelyek főként ciklikus, semmint strukturális jellegűek. Ez arra enged következtetni, hogy a világgazdaság erősödésével a globális egyensúlyhiány okozta kockázatok ismét erősödnek.

A globális egyensúlyhiány többoldalú jellege azt hozza magával, hogy a probléma megoldása is közös felelősség. Az erős, fenntartható és kiegyensúlyozott növekedés új G20-keretrendszere lehetőséget ad a főbb gazdaságok makrogazdasági politikája felügyeletének fokozására, a kiegyensúlyozottabb globális növekedés elérése és a hatalmas globális egyensúlyhiány újbóli megjelenésének megelőzésére. Most fontos megállapodást elérni a konkrét politikai intézkedésekről és azt biztosítani, hogy a kötelezettségvállalásokat nyomon követik, és abból minden jelentős gazdaság kiveszi a részét.

21f. Véleménye szerint erősíteni kellene-e az euró nemzetközi szerepét, és ha igen, miként?

Egyetértek az EKB által a monetáris unió 1999-es beindulása óta folytatott politikával, miszerint az euró nemzetközi használatát sem nem propagálja, sem nem gátolja. Az euró külföldi szerepének alakulása elsősorban a piaci erők és a magánszektor döntéseinek eredménye. Az EKB által az euró nemzetközi tranzakciókban való nagyobb fokú használatának ösztönzéséhez közvetetten nyújtott fő támogatás a hiteles monetáris politika folytatása. Az EKB figyelemmel kíséri az euró nemzetközi szerepét és rendszeresen tájékoztatja a nyilvánosságot, különösen az euró nemzetközi szerepéről készített éves áttekintésében.

22. Miként lehetne tovább erősíteni az euróövezet és annak fizetőeszköze fontosságát, különösen a nemzetközi pénzügyi intézményekben? Mi a véleménye a pl. az IMF igazgatótanácsi üléseit megelőző koordináció jelenlegi mértékéről?

Az euró több mint egy évtizeddel ezelőtti létrehozása óta az euróövezet fokozatosan elismert partnerré vált a gazdasági és pénzügyi kérdésekkel foglalkozó globális fórumokon és intézményekben, mint amilyenek a BIS, a G7, a G.20, az IMF vagy az FSB. Ez fokozatos folyamat eredménye, amelyben régóta fennálló sémákat kellett megváltoztatni, az intézményekben és az emberek gondolkodásában egyaránt. Noha ez nem magától értetődő, az előbbit gyakran egyszerűbbnek tűnik megváltoztatni, mint az utóbbit.

A globális intézményekben és fórumokon való részvétel szabályait módosítani kellett, hogy az egyes országok képviselői helyett egy fizetőeszköz térségével lehessen együttműködni. Ezt a G7-en belül például az EKB elnökének és az eurócsoport elnökének az ülésekre való meghívásával oldották meg, az IMF-nél pedig az EKB-nak megfigyelői státusz biztosításával, ami lehetővé teszi a részvételt számos IMF-igazgatósági ülésen. Hasonlóképpen új struktúrák jöttek létre, például az európai képviselők rendszeresen találkoznak Washingtonban egyes

témákról még azoknak az IMF igazgatósága elé terjesztése előtti megvitatás céljából.

Ezzel szemben jóval nehezebb a piaci szereplők gondolkodásának megváltoztatása. Figyelemmel a monetáris unió létre a monetáris politikát és az árfolyamkérdéseket most már uniós szinten kell képviselni. Ez viszonylag egyértelmű. Kevésbé egyértelmű az, hogy más politikai területeken is szükség van álláspontok koordinálására és az egységes üzenetekben való megállapodásra. Előrelépést értünk el, hiszen az évek során a G7, G20 és IMF napirendjén szereplő különféle témakörökben sok egységes kérdést Brüsszelben koordináltak. Azonban még nem teljesen bevett, hogy az egységes álláspont hangoztatása végső soron segít a közös célok elérésében. Az országok a nemzetközi politikai ügyeket még mindig gyakran előjogként fogják fel, annak ellenére, hogy az euróövezet ugyanazon globális kihívásokkal szembesül. Ez a hozzáállás gyakorta megakadályozza, hogy az egységes követelményrendszer több legyen legkisebb közös nevezőnél, és időnként eltérő üzenetekhez vezet. Sajnálatos módon az eltérő üzeneteket hangoztatók kórusa nem vezet a befolyás növekedéséhez. Ez magyarázhatja azt a jelenlegi helyzetet, hogy míg egyfelől az euróövezet nemzetközi pénzügyi intézményekben meglévő befolyása nincs arányban más főbb szereplőkhöz viszonyított gazdasági és pénzügyi súlyával, másfelől az euróövezetet (vagy általánosabban az EU-t) gyakran túlképviseltnek tekintik, illetve ezzel vádolják.

Előretekintve: Európának újra kell gondolnia ezt a helyzetet, nem utolsósorban az IMF-fel összefüggésben felmerülő külső nyomás miatt (pl. az egyelnökös felfogás mérlegelésével). Véleményem szerint ez az álláspontok még jobb koordinálását és annak újbóli mérlegelését igényli, hogy vannak-e a nemzetközi szervezeteken és fórumokon belül olyan hatékonyabb képviseleti módok, amelyek egyértelműen indokoltak az euróövezet globális szinten meglévő súlyának erősítése érdekében.

C. Pénzügyi stabilitás és felügyelet

23a. Mi a véleménye a pénzügyi felügyeleti jogszabálytervezetekre irányuló javaslatokról, amelyek vitája jelenleg zajlik az Európai Parlamentben?

Azok a jogalkotási javaslattervezetek, amelyekről jelenleg az Európai Parlamentben vita folyik, az EU felügyeleti intézményi keretrendszere átfogó reformjának részei, amely reformnak része a mikroprudenciális felügyelet erősítése a pénzügyi felügyelet (három európai felügyeleti hatóságból és a nemzeti felügyelet hálózatából álló) európai rendszerének létrehozásán keresztül, és az Európai Rendszerkockázati Testület új független szervként történő kijelölése, amelynek feladata a pénzügyi stabilitás európai szintű makroprudenciális felügyelet végzése útján történő védelme, egyes kapcsolódó feladatoknak a Szerződés 127. cikkének (6) bekezdése alapján az EKB-ra ruházásával.

A javasolt intézményi keretrendszer nagy általánosságban megfelelő, a következő okok miatt:

Mikroprudenciális oldalról a pénzügyi felügyelet európai rendszerének létrehozása támogatni fogja a mikroprudenciális felügyelet uniós szintű egységességét. Ezzel összefüggésben az európai felügyeleti hatóságok számára javasolt főbb feladatok általánosságban megfelelőek e célkitűzések elérésére. Különösen a műszaki szabványok, iránymutatások és ajánlások kidolgozása fogja lehetővé tenni az uniós pénzügyi jogszabályok

tagállamokban való egységes alkalmazásának elősegítését, illetve az uniós szintű közös szabályozói és felügyeleti megközelítést. Általános egyetértés uralkodik egy egységes uniós szabálykönyv létrehozásának célkitűzése tekintetében, amely a pénzügyi közvetítők határon átnyúló szolgáltatásainak alapját képezné. Ez fogja biztosítani a pénzügyi intézmények egyenlő versenyfeltételeit, valamint az európai betétesek, befektetők és fogyasztók megfelelő védelmét.

Makroprudenciális oldalról a makroprudenciális felügyelet végzéséért felelős új testület – az Európai Rendszerkockázati Testület – létrehozását üdvözölni kell, mivel a jelenlegi pénzügyi válság is igazolta a teljes pénzügyi rendszer szabályozására és felügyeletére vonatkozó makroprudenciális megközelítés szükségességét. A válság azt is bizonyította, hogy a rendszerkockázatok különféle forrásait és az azokból a pénzügyi rendszerre származható hatásokat átfogóan és időben kell értékelni. Az Európai Rendszerkockázati Testület a rendszerkockázatok azonosításával és értékelésével, jelentős kockázatok esetén pedig korai figyelmeztetések és ajánlások kiadásával, illetve azok betartásának nyomon követésével jelentősen hozzájárulhat az EU pénzügyi rendszere egészének stabilitásához. Ezzel összefüggésben az is helyénvaló, hogy a jogalkotási tervezetek szerint az EKB és a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) kulcsszerepet tölt be az Európai Rendszerkockázati Testület működésében. Különösen az Európai Rendszerkockázati Testületben az EKB Általános Tanácsa valamennyi tagjának részvétele fogja biztosítani, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület által végzett pénzügyi stabilitási elemzés hasznosítsa az Unió jegybankjainak makrogazdasági, pénzügyi és monetáris szakértelmét. Emellett az EKB elemzési, statisztikai, igazgatási és logisztikai támogatást nyújt az Európai Rendszerkockázati Testületnek.

A jogalkotási javaslatok ezért alkalmasak arra, hogy jelentősen erősítsék az EU felügyeleti struktúráját, ami képes lesz a pénzügyi válságot követő globális és európai szabályozási igényeknek megfelelni. Ezen túlmenően az a legfontosabb, hogy az új struktúrák olyan szabályozói keretrendszert fognak nyújtani, amely védi az EU pénzügyi integrációjában eddig elért jelentős és értékes előrehaladást, és elősegíti a további integrációt.

Mindazonáltal bizonyos vonatkozásokban további előrelépést tartok szükségesnek. Bizonyos értelemben a javasolt megoldás felúton van a mikroprudenciális felügyelet tisztán nemzeti megközelítése és teljes jogú páneurópai felügyeleti funkció között. Továbbmenve, a fő kérdésnek az tűnik, hogy az európai felügyeleti hatóságok elégségesnek bizonyulnak-e a határon átnyúló pénzügyi csoportok tevékenységére történő egységes és hathatós reagáláshoz, vagy pedig további lépéseket kell tenni. Ebben a folyamatban a valóban egységes szabálykönyv bevezetése hozná létre az európai felügyeleti hatóságok eredményes működésének és felhatalmazásának feltételeit. A szem előtt tartandó legfontosabb elem azonban az, hogy a pénzügyi felügyelet felelősségének és hatásköreinek azok kezében kell lennie, akiknek végső soron meg kell fizetniük a pénzügyi rendszer hibáinak esetleges költségeit. Álláspontom szerint a még integráltabb európai felügyeleti struktúra irányába történő további lépést meg kell előznie az európai biztonsági háló létrehozásának (ideértve egy előzetesen finanszírozott megoldási alapot).

23b. Mit ajánlana a makro- és mikrofelügyelet közötti kapcsolódási pontok erősítésére?

Az új európai felügyeleti struktúra hathatós és eredményes működésének kulcsfeltétele annak biztosítása, hogy megfelelő kölcsönhatás legyen az EU makroprudenciális felügyeleti funkciója – amit az Európai Rendszerkockázati Testület képvisel – és az európai pénzügyi felügyeletek rendszere által képviselt mikroprudenciális funkció között. A javasolt struktúra célja, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület munkájának fókuszja makroszintű, rendszerjellegű és közgazdasági jellegű lesz, míg az európai pénzügyi felügyeletek rendszerének munkája mikroszintű, prudenciális és szabályozói jellegű. Ezzel összefüggésben fontos a megfelelő szinergiák megteremtése a pénzügyi stabilitás védelmének mikro- és makroprudenciális funkciói között, egyben az átfedések és a megkettőzés elkerülése érdekében is. Ez a feladatok jól körülírt elosztását igényli, illetve olyan munkamódszereket, amelyek lehetővé teszik a két funkció között a kölcsönös támogatást és a szinergiák kihasználását.

A jogalkotási javaslattevézetekben már számos olyan rendelkezés szerepel, amelyek az Európai Rendszerkockázati Testület és az európai felügyeleti hatóságok közötti szoros együttműködést támasztják alá. Ilyenek különösen:

- Az első, irányítási szempontú: a három európai felügyeleti hatóság elnökének az Európai Rendszerkockázati Testület igazgatósága szavazati joggal rendelkező tagjának és az irányítóbizottság tagjának is kell lennie. Viszont az Európai Rendszerkockázati Testületnek is (szavazati joggal nem rendelkező) tagnak kell lennie mindhárom európai felügyeleti hatóság felügyelőtanácsában. Emellett a három európai felügyeleti hatóságnak is képvisellel kell rendelkeznie a szakmai tanácsadó bizottságban, amely az Európai Rendszerkockázati Testület számára a szakmai információk fő forrása lesz.
- Másodszor, az európai felügyeleti hatóságokra az Európai Rendszerkockázati Testülettel való általános, szoros együttműködési kötelezettségnek kell vonatkoznia. Ezzel összefüggésben már szerepel a javaslatokban, hogy az európai felügyeleti hatóságok lesznek az Európai Rendszerkockázati Testület fő információforrásai. Az ESRB különösen információkat kérhet az európai felügyeleti hatóságoktól olyan összefoglaló vagy gyűjteményes formában, amelyek alapján az egyes pénzügyi intézmények nem azonosíthatók. Az Európai Rendszerkockázati Testület indokolással ellátott kérést is intézhet az európai felügyeleti hatóságokhoz a nem összefoglaló vagy gyűjteményes adatokon túlmenő adatok iránt, amennyiben az előbbiek nem elegendőek.
- Harmadszor, az európai felügyeleti hatóságoknak támogatniuk kell az egy vagy több nemzeti felügyeleti hatósághoz intézett ajánlások végrehajtását. Az európai felügyeleti hatóságoknak hatásköreiket különösen arra kell felhasználniuk, hogy biztosítsák az időben történő nyomon követést. Továbbá, ha a nemzeti felügyelő nem végez nyomon követést, tájékoztatnia kell a megfelelő európai felügyeleti hatóság felügyelőtanácsát. A nemzeti felügyelőnek az Európai Rendszerkockázati Testületnek küldött válaszában figyelembe kell vennie az adott európai felügyeleti hatóság véleményét.
- Negyedszer, az európai felügyeleti hatóságok feladata lesz a piaci fejlemények figyelemmel kísérése és értékelése, különösen a vonatkozó mikroprudenciális tendenciák, lehetséges kockázatok és sebezhető pontok tekintetében. Az európai felügyeleti hatóságoknak ebből a célból stressztesztelő gyakorlatokat kell végezniük az Európai Rendszerkockázati Testülettel együtt. A nyomon követési és értékelési tevékenység eredményét továbbítani kell az Európai Rendszerkockázati Testület számára.
- Ötödször, az Európai Rendszerkockázati Testülettől és az európai felügyeleti hatóságoktól elvárt a válsághelyzetben történő együttműködés is. Az európai felügyeleti hatóságok

késedelem nélkül kötelesek értesíteni az Európai Rendszerkockázati Testületet minden lehetséges vészhelyzetről. Az Európai Rendszerkockázati Testület szerepet tölthet be a vészhelyzet megállapításában is.

E mechanizmusok együttesének megfelelő keretet kell biztosítani az Európai Rendszerkockázati Testület és az európai felügyeleti hatóságok közötti szoros együttműködéshez. A következő kihívásokat lehet kiemelni:

- Először, az Európai Rendszerkockázati Testület eredményességének kulcsfontosságú vonatkozása lesz az átfogó információállományhoz való hozzáférés, ideértve a mikroprudenciális jellegűeket is, amelyek háttérrel nyújthatnak az Európai Rendszerkockázati Testület kockázati figyelmeztetéseire és politikai ajánlásaihoz. Ez szoros kölcsönhatást fog szükségessé tenni az európai felügyeleti hatóságok között, különösen a mikroprudenciális adatok felhasználásakor szigorú titoktartást biztosító módon, és lehetőség szerint kerülve a pénzügyi intézmények további adatszolgáltatási terhét. Az Európai Rendszerkockázati Testületnek és az európai felügyeleti hatóságoknak ezért megfelelő szabályozásról kell megállapodniuk e tekintetben.
- Másodsor, az Európai Rendszerkockázati Testületnek az adott (banki, biztosítási, értékpapír-) felügyeleti hatóságokkal folytatott szoros együttműködésre kell hagyatkoznia a pénzügyi szektoron belüli és azon átívelő kockázatoknak való kitettség figyelemmel kísérésében. Ez olyan megfelelő kapcsolatok létrehozását teszi majd szükségessé, amelyeken keresztül az európai felügyeleti hatóságok és nemzeti felügyelők általi elemzések és értékelések eredményei eljutnak az Európai Rendszerkockázati Testülethez. Létezniük kell azonban mechanizmusoknak annak biztosítására is, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület kockázatelemzéseit és értékeléseit közöljék a mikroprudenciális felügyeletet végzőkkel, és segítsék a megfelelő politikai intézkedések kiváltását.
- Harmadsor, az európai felügyeleti hatóságoknak igen fontos szerepet kell betölteniük az Európai Rendszerkockázati Testület ajánlásainak végrehajtásában, amennyiben ezek címzettjei a felügyeleti hatóságok. Az európai felügyeleti hatóságok számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy eszközeikkel az Európai Rendszerkockázati Testület ajánlásainak végrehajtását lehetőségeikhez mérten támogassák.

23c. A Bizottság javaslatai megfelelő szerepet és felelősséget juttatnak-e az Európai Rendszerkockázati Testületnek?

A Bizottság javaslatai tág mandátumot adnak az Európai Rendszerkockázati Testületnek az EU egésze pénzügyi rendszerének makroprudenciális felügyelete tekintetében. Az Európai Rendszerkockázati Testületnek figyelembe kell vennie különösen a pénzügyi rendszeren belüli fejleményekből adódó kockázatokat és a makrogazdasági fejleményeket. Ez a tág szerepkör megfelelő, mivel a pénzügyi válság tanulságainak egyike az, hogy széles körben fontolóra kell venni a pénzügyi intézmények és piacok összefonódásában bekövetkező fejleményekből, valamint a pénzügyi rendszer és a reálgazdaság szoros kapcsolataiból eredő rendszerkockázatok szükségessége. Ezért az Európai Rendszerkockázati Testület tág megbízatása nem szab korlátozásokat a felmerülő kockázatok testület általi teljes körű és alapos értékelése tekintetében.

Az ESRB felelősségét illetően: ezek főként a rendszerkockázatok azonosításában és

rangsorolásában, a rendszerkockázat megállapításakor kockázati figyelmeztetés kiadásában, az azonosított kockázatok vonatkozásában pedig korrekciós intézkedésekre vonatkozó ajánlások kiadásában állnak.

Ezzel összefüggésben az Európai Rendszerkockázati Testület javát szolgálja a tág tagság és az a lehetőség, hogy információkat kérhet be különféle forrásokból – felügyelőktől, és minden állami vagy magán érdekelttől –, ami fontos lesz a kockázatok azonosításában és rangsorolásában, illetve a kockázati figyelmeztetések és adott esetben az ajánlások kiadásában.

Az Európai Rendszerkockázati Testület eredményessége tekintetében az egyik fő kihívás lesz a kockázati figyelmeztetések és ajánlások kiadása. Az Európai Rendszerkockázati Testületnek a következőkre kell hagyatkoznia:

- Elsőként, kulcsfontosságú lesz a figyelmeztető ajánlások minősége. Ez azzal jár, hogy az Európai Rendszerkockázati Testületnek megfelelő információs bázist, analitikai modelleket és szakértelmet kell majd kiépítenie a legmagasabb minőség biztosítására. Ez viszont alapot fog adni politikai hitelességéhez. Ezzel összefüggésben fontos elem lesz a felügyeleti hatóságok tudása és szakértelme, amelyre szükség lesz a szabályozói és felügyeleti intézkedésekre vonatkozó külön ajánlások kialakításához.
- Másodsor, a kockázati figyelmeztetések és ajánlások kiadására és nyomon követésére vonatkozó eljárást illetően helyénvaló – ahogyan az a bizottsági javaslatban is szerepel –, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület kockázati figyelmeztetéseit és ajánlásait közvetlenül a megfelelő címzettekhez juttassák el, az ECOFIN Tanácsnak történő egyidejű továbbítás mellett. Ugyanakkor az ajánlások címzettjeinek közvetlenül az Európai Rendszerkockázati Testületnek kell beszámolniuk, az „intézkedj vagy magyarázz” elv alapján. Ez fokozza az Európai Rendszerkockázati Testület függetlenségét és hitelességét.
- Harmadszor, az Európai Rendszerkockázati Testület folyamodhat kockázati figyelmeztetéseinek és ajánlásainak közzétételéhez is. Ez az eszköz támogathatja a megfelelő nyomon követést is. Emellett elvárás, hogy az EU Tanácsa és az európai felügyeleti hatóságok szerepet játszhatnak az Európai Rendszerkockázati Testület ajánlásainak végrehajtásában.

Összességében a Bizottság javaslatai megfelelő szerepet és feladatokat írnak elő az Európai Rendszerkockázati Testület számára. Fontos megjegyezni, hogy a makroprudenciális felügyeletet nem szabad más hatóságok, történetesen a felügyelők felelősségét felváltóként tekinteni. Ehelyett annak az illetékes hatóságok általi mikroprudenciális felügyelet elvégzését kell elősegíteni és adott esetben kiegészíteni.

23d. Megfelelő az uniós intézmények intézményi egyensúlya?

Az uniós intézmények különböző szinteken vesznek részt az Európai Rendszerkockázati Testületben. A Bizottság szavazati joggal rendelkező tag az igazgatóságban, ami megfelelő, tekintve a jogalkotási kezdeményezésekben, valamint az Unió makrogazdasági és pénzügyi ellenőrzésében betöltött szerepét. Az EU Tanácsát szavazati joggal nem rendelkező tagként a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság (GPB) elnöke képviseli az igazgatóságban. Ez tükrözi a GPB Tanácsnak szóló, gazdasági és pénzügyi politikákhoz kapcsolódó tanácsadói szerepét, a

penzügyi stabilitást is ideértve. A Tanács részt vesz a kockázati figyelmeztetésre és ajánlásokra tervezett eljárásban is, mivel a címzettekkel egyidejűleg értesül a kockázati figyelmeztetésekről és ajánlásokról, továbbá a címzettektől is kap tájékoztatást. Az Európai Parlament (a Tanáccsal együtt) főként az Európai Rendszerkockázati Testület beszámolási kötelezettségeiben, valamint a jogszabály eredményességének három évi alkalmazás utáni felülvizsgálatában is érintett. Ez is megfelelő, tekintve a Parlament jogalkotásban és az Európai Rendszerkockázati Testület elszámoltatásában betöltött szerepét. Az EKB-ra bízták az elemzési, statisztikai, igazgatási és logisztikai támogatást, a jegybankok egyedi képességeinek kiaknázása érdekében.

Az intézményi egyensúly általánosságban megfelelő, mivel az Európai Rendszerkockázati Testület működésében minden intézmény részt vesz, saját funkcióival összefüggésben.

23e. Mi a véleménye az Európai Rendszerkockázati Testület és irányítóbizottsága általános összetételéről?

A De Larosière-jelentésben tett javaslatoknak megfelelően helyénvaló, hogy az EKB Általános Tanácsa adja az igazgatóság szavazati joggal rendelkező tagjainak bázisát. Az EU jegybankjai igen alkalmasak főként makroprudenciális felügyeletért felelős hatóságként, tekintve a jegybankok monetáris és pénzügyi piacokkal monetáris politikai feladataik ellátása céljából fenntartott szoros kapcsolatát. Emellett az EKB Általános Tanácsa elismert döntéshozó szerv, amely 1999 óta központi banki feladatok széles körét végezte. Ezért az Általános Tanáccsal kapcsolatos kedvező tapasztalatok megfelelő alapot nyújtanak az Európai Rendszerkockázati Testület zavartalan működéséhez. Az Általános Tanácsra való építkezés azzal is jár, hogy az EKB elnökének hivatalból az Európai Rendszerkockázati Testület elnökének kell lennie, valamint azzal, hogy az EKB alelnöke az igazgatóság tagja.

Ugyancsak fontos az igazgatóságban a három európai felügyeleti hatóság elnökének, valamint a nemzeti felügyeleti hatóságok vezetőinek nem szavazó tagként való jelenléte, tekintve az Európai Rendszerkockázati Testület, az európai felügyeleti hatóságok és nemzeti felügyelők közötti, fentebb kifejtett szoros kölcsönhatást. A Bizottság és a PGB részvétele ugyancsak jelentőségteljes, tekintve a jogalkotási kezdeményezésekben, a makrogazdasági felügyeletben, valamint gazdasági és pénzügyi politikákban betöltött szerepüket.

Az Európai Rendszerkockázati Testület irányítóbizottságának a testület igazgatóságának összetételét kell tükröznie annak biztosítása érdekében, hogy a bizottság azon igazgatóság képviselőjét valósítsa meg, amelynek ülései előkészítésére hivatott. Ezért (az Európai Rendszerkockázati Testület elnökén és alelnökén túl) öt központi banki tag biztosítja az irányítóbizottság központi banki és más tagjai közötti megfelelő egyensúlyt. Emellett lehetővé teszi az euróövezeti és nem euróövezeti jegybankok megfelelő képviselőjét. Mivel azonban az euróövezet összetétele idővel változni fog, nem lenne tanácsos jogi aktusban megállapítani egy külön, megváltoztathatatlan helyelosztást az euróövezeti és azon kívüli jegybankok között.

23f. Kifejtené véleményét az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköreiről: miként lehet biztosítani, hogy a figyelmeztetéseket és ajánlásokat a címzettek ne hagyják figyelmen kívül?

Amint már említettem, az Európai Rendszerkockázati Testület figyelmeztetései és

ajánlásainak eredményessége azok minőségéből, a testület és a címzettek közötti „intézkedj vagy magyarázz” mechanizmusból, a testület figyelmeztetései és ajánlásai közzétételének lehetőségéből, továbbá az EU Tanácsának és az európai felügyeleti hatóságoknak a figyelmeztetések és ajánlások végrehajtásának támogatásában betöltött lehetséges szerepéből fog eredni.

Az ajánlásokra tett nyomon követő intézkedések Európai Rendszerkockázati Testület általi szoros figyelemmel kísérése és értékelése döntő lesz. A több oldalról történő nyomásgyakorlás és a közzététel két fontos megfontolandó eszköz, amennyiben az Európai Rendszerkockázati Testület úgy ítéli meg, hogy a megtett intézkedések, vagy a tétlenség indoka nem megfelelő. Figyelembe véve a mögöttes információk kényes jellegét, valamint az intézményekben és/vagy piacokban esetlegesen okozható károkat, a figyelmeztetések és ajánlások közzétételére vonatkozó döntést az Európai Rendszerkockázati Testületnek eseti alapon kell meghoznia. Ezen elemek együttesének az ösztönzők és a mechanizmusok megfelelő keretrendszerét kell adnia, amely fokozza a kockázati figyelmeztetések és ajánlások betartásának valószínűségét.

23g. Véleménye szerint megfelelő a közzététel szintje?

Az Európai Rendszerkockázati Testület kockázatértékelés, figyelmeztetés és ajánlások formájában megjelenő munkája kényes természetű lesz. Különösen az Európai Rendszerkockázati Testület értékelései közzétételének lehet közvetlen hatása a globális pénzügyi stabilitás piaci szereplők általi érzékelésére. A testület közzétételi politikáját ezért gondosan kell mérlegelni.

Ugyanakkor fontos lesz az Európai Rendszerkockázati Testület számára, hogy tájékoztassa a nyilvánosságot rendszeres tevékenységeiről és a pénzügyi stabilitás védelméhez való hozzájárulásáról. Ez elérhető az Európai Rendszerkockázati Testület Európai Parlament és Tanács irányában fennálló beszámolási kötelezettsége révén, és rendszeres, pénzügyi stabilitási tárgyú publikációkkal is, annak érdekében, hogy tudatosítsák a piaci résztvevőkben és a lakosságban az egyes kockázatokat és sebezhetőségeket.

23h. Érzékel-e az EKB monetáris politikával kapcsolatos megbízásával való potenciális összeférhetlenséget?

Az EKB elsődleges célkitűzése az árstabilitás fenntartása. Az EKB/KBER részére adott e megbízatás változatlan marad. A Szerződés nemcsak hogy kétségtelenül az árstabilitás fenntartását tűzi ki a monetáris politika elsődleges célkitűzésének, hanem egyértelmű, hierarchikus megbízatást is megállapít, amikor megemlíti a másodlagos célkitűzést.

Az Európai Rendszerkockázati Testület működésével kapcsolatos egyes feladatok EKB-ra ruházása üdvözlendő, mivel erősíti az EKB pénzügyi stabilitáshoz való hozzájárulását. Ezt az új feladatot nem szabad a monetáris politika újabb célkitűzésének tekinteni. Ehelyett ennek az új feladatnak a pénzügyi stabilitáshoz kell hozzájárulnia, az árstabilitás elsődleges célkitűzésének sérelme nélkül.

Ezért az Európai Rendszerkockázati Testület létrehozása nem változtat a felelőségek Szerződésben foglalt egyértelmű elosztásán. Ez a KBER-en belüli átfogó makrogazdasági elemzés integrálását, valamint az EKB szervezeti struktúráját is fenn fogja tartani.

Fontos annak biztosítása, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület és annak valamennyi tagja megfelelően magas fokú függetlenséget élvezzen a politikai befolyástól. E tekintetben az EKB által a testületnek nyújtott támogató tevékenységeknek nem szabad érinteniük sem az EKB intézményi, funkcionális és pénzügyi függetlenségét, sem a KBER-nek a Szerződés, valamint a KBER és az EKB Alapokmánya alapján fennálló feladatainak ellátását, különösen az euróövezeti gazdaság tekintetében fennálló saját, független pénzügyi stabilitási és felügyeleti feladatait.

24a. Miként látja az európai felügyeleti struktúra alakulását közép- és hosszú távon? Különösen mi a véleménye az egységes európai felügyeleti hatóságról?

A három európai felügyeleti hatóság létrehozása jelentős előrelépés. Lehetővé teszi a tapasztalatok és a 3. szintű Lámfalussy-bizottságok által elvégzett munka hasznosítását, amely fontos szerepet töltött be az európai felügyeleti konvergencia támogatásában és a nemzeti felügyelők közötti kölcsönös bizalom kialakításában. Az európai felügyeleti hatóságok létrehozása e bizottságok egyik fő gyengeségének, nevezetesen iránymutatásaik nem kötelező jellegének orvoslására törekszik. A jogilag kötelező szakmai előírások kiadásának lehetősége teszi majd lehetővé az egységes európai pénzügyi szolgáltatási szabálykönyv létrehozását, amely elő fogja segíteni az egyenlő versenyfeltételeket, továbbá hozzá fog járulni az európai betétesek, befektetők és fogyasztók megfelelő védelméhez.

Közép- és hosszú távon nem értek egyet az egységes európai felügyeleti hatóság ötletével, és általánosságban a pénzügyi válság alatt nemzeti szinten elfogadott ilyen megoldások teljesítménye óva kell intsen bennünket az európai szinten történő elfogadás ellen. Értelmét látom annak, hogy egyetlen hatóság lássa el valamennyi pénzügyi intézmény – a banki és biztosítási szektort, valamint a nyugdíjalapokat is ideértve – prudenciális felügyeletét. A felügyeletnek és a szabályozásnak lépést kell tartania a pénzpiaci fejleményekkel és valójában a pénzügyi rendszer alszektorai közötti fokozatos integrációnak lehetünk tanúi, amelyből a pénzügyi konglomerátumok kialakulása a legszembetűnőbb hatás. A mostani viszonyok között ezért fontos, hogy a felügyelet olyan integrált megközelítést kövessen, amely lehetővé teszi a (nem annyira) új üzleti modellek részleteiben történő megértését, a banki és biztosítási ágazat tekintetében külön megközelítés követése helyett, amely esetlegesen elsiklik az egyes alszektorok közötti összefonódás és a kapcsolódó kockázatok felett.

Másfelől egyértelmű megkülönböztetést teszek a pénzügyi intézmények és a pénzügyi piacok felügyelete között. Fontos annak elismerése, hogy e két funkció célkitűzései lényegükből adódóan eltérőek, és egyes esetekben ütközőek, ráadásul a pénzügyi felügyelet e két területének megvalósítási módja és adatforrásai is igen kevés hasonlóságot mutatnak. A lehetséges összeférhetetlenség abból a tényből ered, hogy a felügyeleti intézmények elsődleges, általános céljának a betétesek és az ügyfelek érdekei védelmének kell lennie, míg az értékpapír-piaci felügyelet nézőpontja elsősorban a befektetők és részvényesek érdekének védelme. Az intézményi stabilitás kérdésének e két elvéből két eltérő felfogás ered.

Véleményem szerint erős érvek szólnak a pénzügyi intézmények ügyfeleikkel kapcsolatos üzletmenete felügyeletének a prudenciális felügyelettel szoros közelségben való ellátása mellett. Ezen érvek közül a legjelentősebb ahhoz a tényhez kötődik, hogy a lakossági banki és biztosítási termékek és szolgáltatások, valamint azok ügyfeleknek való forgalmazásának és

értékesítésének szabályozása szükségszerűen hatással jár a pénzügyi intézmények eredményességére és szolvenciájára, ezáltal hatást gyakorolva a prudenciális felügyeletre. Emellett fontos kedvezőtlen külső hatások erednek az üzletmenet felügyeletével kapcsolatban gyűjtött adatok nem megfelelő kezeléséből, és a közelmúltban előfordultak olyan jelentős prudenciális problémák, amelyeket a bankok lakossági ügyfelekkel kapcsolatos, nem megfelelő üzletvitele váltott ki. Mindent egybevetve hajlok a két intézményi alapon nyugvó mikroprudenciális felügyelet kétcsúcsos modellje felé: egyfelől valamennyi pénzügyi intézmény prudenciális felügyelete a hagyományos lakossági banki és biztosítási ügyfél védelmével együtt, ideértve a pénzeszközök és a pénzügyi intézményekkel fennálló kapcsolatokban lévő érdekek védelmét is; másfelől pedig az értékpapírpiacon integritásának és hatékonyságának védelme, ideértve az e piacon befektetők védelmét is.

24b. Miként látja az EKB bankfelügyeletben betöltött szerepének jövőjét?

Általánosságban a pénzügyi válság tapasztalatai erősítették a jegybankok prudenciális felügyeletben való részvétele mellett szóló érveket. Egy egyre nagyobb mértékben piaci alapú és összefonódott pénzügyi rendszerben a zavarok valószínűleg a legjelentősebb piaci mechanizmusokat – úgymint a likviditás elosztását – érintik, határon átnyúló hatásaik vannak és tovaterjedésük egyre kevésbé kiszámítható. E dinamikus hatások megfelelő figyelembevételéhez határon átnyúló rendszerfelfogás szükséges, valamint a pénzügyi stabilitási elemzésekre megfelelő források és szakértelem, ahogy az a jegybankok esetében fennáll. Ezen túlmenően a pénzügyi válság alatt nyilvánvalóvá váltak a központi banki tevékenység és a felügyeleti funkciók közötti szinergiák, különös tekintettel az információk összegyűjtésére és értékelésére. E tapasztalatokat összegezve számos tagállam tervezi a központi bank prudenciális felügyeletben betöltött szerepének erősítését. Ezek a fejlemények idővel további mérlegelést tehetnek szükségessé az EKB intézményi szerepét, illetve a Szerződésben adott azon lehetőséget illetően, hogy a prudenciális felügyelettel kapcsolatos egyes feladatok az EKB-ra ruházhatók, az euróövezet további bővítésére és az ún. „a bukáshoz túl nagy” intézmények intenzívebb felügyeletére vonatkozó követelményekre is figyelemmel.

Az eurórendszer intézményi keretrendszere a decentralizált operatív megközelítésre támaszkodik, amely lehetővé teszi a nemzeti hatóságok szakértelmének és a meglévő infrastruktúrának a teljes körű hasznosítását. Ez a felállás eredményesnek bizonyult a Szerződésben kiosztott intézményi feladatoknak még a pénzügyi válsággal összefüggésben történő irányításában is. Megfelelő keretet tudott nyújtani a felügyeleti felelőségek gyakorlásához. Érdemes kiemelni, hogy a jegybankok pénzügyi felügyeletben való részvétele ellen rendszerint felhozott érvek nem érvényesülnek nemzeti szinten, az európai monetáris unió összefüggéseiben.

25. Milyen mértékben és milyen gyorsan kell a pénzügyi intézményeknek saját tőkéjüket emelniük?

A jövő kockázatai elleni védekezésül a bankoknak különösen előrelátónak kell lenniük annak biztosításában, hogy megfelelő tőketartalékaik legyenek. E vonatkozásban egyetértek a Pénzügyi Stabilitási Testület és a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság által tervezett szabályozás fő célkitűzésével és annak 2012-es bevezetésével, az elengedhetetlen átmeneti időszakok és a szerzett jogokkal kapcsolatos elvek betartása mellett. Emellett a támogatás beszüntetésével

egyres bankok – különösen azok, amelyek állami támogatást kaptak – lényeges szerkezetátalakításra szorulhatnak hosszú távú életképességük igazolása érdekében. Ennek része lehet a mérleg nem életképes üzleti tevékenységek a jövedelemtermelő képesség növelése céljával történő leválasztása általi szűkítése. Ugyanakkor a bankoknak teljes mértékben ki kell használniuk nyereségességük jelenlegi fellendülését tőkepozíciójuk erősítésére, hogy a szükséges szerkezetátalakítások és a sokkfelvevő képesség fokozása ne befolyásolja lényegesen a gazdaságnak történő hitelezést.

26. Miként szüntethetőek meg azok a versenyzavarok, amelyek a kormányok és jegybankok által tett válságkezelő és megmentési intézkedések nyomán alakultak ki?

Bár a pénzügyi intézményeket támogató kormányzati intézkedések hathatósak voltak a pénzügyi válság súlyosbodásának megelőzésében, aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a támogatási intézkedések önmagukban jelentős versenytorzulást idéznek-e elő i. az országokon belül, mivel a kormányzati támogatási és megmentési rendszerek az azokat élvező bankoknak előnyt nyújtanak a támogatásokhoz hozzá nem férő bankokkal szemben, és ii. az országok között is, amennyiben egyik ország állami támogatása kedvezőbb más országokénál. Bár az uniós támogatási intézkedések harmonizálását célzó törekvések kiterjedtek a torzító hatásokra, néhány bizonyíték a versenytorzulások megjelenése irányába mutat.

Az Európai Bizottság – amely a piaci helyzet figyelemmel kíséréséért és a tagállami támogatási intézkedések ellenőrzéséért felel – eddig nem jelzett jelentős torzulási eseteket. Ugyanakkor a kormányzati garanciával kibocsátott kötvények hozamkülönbsége a lehetséges torzulások egyik jele. Ezek a hozamkülönbségek eltérőek az ugyanolyan minőségű, de más országokban székhellyel rendelkező bankok esetében. Ez arra enged következtetni, hogy az állami kockázatok jelentős hajtóerőt jelentettek ezekben a hozamkülönbségekben, de torzulást is jelez, miszerint az erős országok gyenge bankjai olcsóbb finanszírozást kapnak. A megemelt betétbiztosításnak is lehet versenytorzító hatása a határon átnyúló versenyben. Mind a kormányzati garanciával történő kötvénykibocsátásokat, mind a megemelt betétbiztosítást azonban valószínűleg kivonják a következő hónapokban, megszüntetve ezzel a versenytorzulások fő forrását, noha nem zárható ki, hogy a versenytényezőkre gyakorolt ideiglenes hatások hosszú távú hatással lehetnek a piaci versenyre.

Az euróövezeti országokban a bankszektoron belüli verseny esetleges változására utaló jelek szűrhetőek le abból a tényből, hogy 2008 második felében észrevehetően megnőtt a lakossági kölcsönkamatok és betéti kamatok országok közötti szórása, és ez (történetileg) 2009 folyamán végig magas maradt. Az egyes bankokat érő egyedi hatások tükrözésén túl nem lehet kizárni, hogy ez a fejlemény bizonyos mértékig tükrözi a határon átnyúló versenyben az eltérő kormányzati intézkedések kiváltotta hatásokat, amelyek az egyes bankok forrásokhoz jutási költségeire gyakorolt hatásokon keresztül továbbgyűrűztek a bankok által a lakossági ügyfeleknek kínált kamatlábakra. Ezt említve empirikus tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy még a pénzügyi válság során is a korábbi tapasztalatoknak megfelelően zajlott a politikai kamatlábaknak lakossági kamatlábakra történő átfordítása. Emellett az eurórendszer banki hitelezési felmérése sem sejteti azt, hogy a verseny (vagy annak hiánya) jelentős tényező lett volna az euróövezeti bankok 2007 harmadik negyedéve óta megfigyelt hitelezési előírásainak megfigyelt nettó szűkülésében.

Az eurórendszeren belüli központi banki támogató intézkedések célja a bankszektor egésze volt, és ekként a megkülönböztető bánásmód kisebb kockázatát hordozták. Bár ezek az intézkedések nem szükségszerűen mentesek egyes piaci torzulások bevezetésétől, a banki versenyben ezen intézkedések által keltett torzulások kockázata korlátozott, legalábbis rövid távon. Ez az eurórendszer által az euróövezeti monetáris pénzügyi intézményeknek (MPI) kínált, szokványos refinanszírozási műveletekre és a pénzügyi válság során bevezetett, nem szokványos intézkedésekre egyaránt érvényes. Nemzetközi megközelítésre helyezkedve, az eurórendszer által 2008 októbere óta bevezetett, nem szokványos monetáris politikai intézkedések némiképp eltérnek a más országok központi bankjai által bevezetett intézkedésektől, és ez érinthette a globális (továbbá az euróövezeti és azon kívüli) bankok közötti versenyfeltételeket. Szem előtt kell azonban tartani, hogy a válsággal összefüggésben világszerte a jegybankok által hozott intézkedések az adott gazdaságban uralkodó pénzügyi és gazdasági struktúrák sajátosságaihoz igazodtak. Emellett a globális jegybankok működési keretei már a válság előtt is eltérőek voltak. Végezetül a nemzetközi versenyfeltételek bármely, központi banki válságintézkedésekkel járó torzulásának meg kell szűnnie ezen intézkedések beszüntetésekor, így nem kell azok banki versenyre gyakorolt hosszan tartó hatására számítani.

Míg a versenytorzulások elvileg általánosságban behatároltnak látszanak, az ösztönzők jelenléte a támogatási intézkedésekből eredő másik fontos aggály. Pontosabban, a megmentési intézkedések elsősorban a nagy és rendszerszempontról jelentős bankoknak szóltak, amelyek bukása fenyegethette volna a pénzügyi rendszer stabilitását. Ezért ezek a bankok élvezhetik a kormány hallgatóságos kiegészítő garanciájával járó piaci vélekedések előnyeit, ami a megfelelő piaci fegyelem nélkül teszi lehetővé számukra a nyereséges, de kockázatos üzletmenetet. Az ún. „túl nagy a bukáshoz” kérdés kezelésére számos javaslatot terjesztettek elő.

27. Miként kényszeríthetőek/ösztönözhetőek a pénzügyi intézmények kockázatéhségük féken tartására?

A pénzügyi rendszer rugalmasságának erősítése tekintetében folyó szabályozói reformnak lesznek olyan elemei, amelyek ösztönözni fogják a bankok prudens kockázatkezelését. Ezzel összefüggésben a Bazel Bizottság 2009-ben kiadott javaslatai erősíteni fogják a bankok kockázatéhségét csillapító ösztönzőket a kockázatok átfogóbb, jobb minőségű, így költségesebb tőkével való fedezetének előírásával (pl. lépcsőzetes csódkockázat a kereskedési könyvekben és a derivatívák, a repók és az értékpapír-finanszírozás tekintetében a partner hitelkockázatára tőkeköltség bevezetése). Emellett a harmonizált likviditási keret meg fogja követelni a bankoktól, hogy finanszírozásukhoz strukturális alapon stabilabb finanszírozási forrásokat vegyenek igénybe. Végezetül megegyezés született a felelősségteljes juttatási elvekről, amelyek el fognak tántorítani a hosszú távú eredményesség és a prudens kockázatkezelés kárára történő túlzott kockázatvállalástól. Ezek az intézkedések összességükben és megfelelő végrehajtásuk esetén jelentősen hozzájárulhatnak a rövidtávúságtól való elrettentéshez és a múltban megfigyelt hiányos kockázatkezelési gyakorlatok beszüntetéséhez.

28. Mely kérdéseket tekinti a pénzügyi szolgáltatásra vonatkozó jogszabályokban a pénzügyi szolgáltatási cselekvési terv végrehajtását követően is fennmaradó legsürgetőbb kérdéseknek?

A pénzügyi válság fő tanulságainak egyike, hogy a globális pénzpiacok szoros összefonódása közös problémákat kelt, amelyeket megfelelően, egyeztetett fellépéssel kell kezelni. Ezért – amint korábban is – az EU szabályozási menetrendjének megfelelően reagálnia kell a nemzetközi szinten – így különösen a pénzügyi válság idején fontossá vált G20-csoportban – tett kezdeményezésekre és ajánlásokra. A G20-csoport cselekvési tervei és ajánlásai már jelentős érdemi munkát váltottak ki a nemzetközi szervezetek – így a Pénzügyi Stabilitási Testület és az uniós összefüggésekben különösen jelentős Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság – szabályozói felügyeleti és pénzügyi stabilitási szabályozása tekintetében.

A szabályozói kezdeményezéseken keresztül kezelendő fontosabb kérdések mérlegelésekor a következő két kérdéscsoportot különböztethetjük meg.

Elsőként a prudenciális keretrendszer nemzetközi kezdeményezésekből eredő erősítéséhez kapcsolódó szabályozói kezdeményezések.

A Bazel Bizottság reformprogramjának befejezése és annak későbbi európai végrehajtása kulcsfontosságú a rugalmasabb bankrendszer megvalósításában, amely képes a megalapozott gazdasági növekedés hosszabb távon történő támogatására, a piac működésének és a gazdasági fellendülésnek a befolyásolása nélkül.

Emellett, a nemzetközi reformokkal összefüggésben négy kérdés jelentőségét szeretném kiemelni:

- a) A rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények által keltett problémák megoldása tekintetében nemzetközi konszenzus elérésének szükségessége. Meg kell egyezni a rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények tekintetében elfogadandó, különös szabályozói megközelítésről, valamint arról, hogy melyek legyenek a tevékenységük és kockázataik eredményes figyelemmel kísérését biztosító további felügyeleti eljárások. A rendszerszempontról fontos pénzügyi intézményekről szóló közelmúltbeli, a pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozó bizottság számára készült EKB-jegyzet átfogóan foglalkozik a rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények szabályozásának fő célkitűzéseivel és azokkal az intézkedésekkel, amelyeket a rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények csődkockázatának csökkentésére, és ilyen csőd következményeinek mérésére lehetne elfogadni: „A szabályozásnak két célja van: i. az intézmények sokkelnyelő képességének fokozása és a rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények rendszerkockázatokhoz való hozzájárulásának csökkentése, különös tekintettel a tovagyűrűzési és átterjedési hatásokra; ii. az erkölcsi kockázat problémájának és a kapcsolódó megmentési garanciának a mérséklése. Valóban lehet azzal érvelni, hogy az egyik célkitűzésre irányuló intézkedések elengedhetetlenek-e a másik elérésében is.”
- b) Az offshore pénzügyi központok és nem együttműködő országok által keltett prudenciális kockázatok kezelése. Az Európai Unión belül a 3L3 felügyeleti bizottságok kiegészítő feltérképezést végeztek, azonosítva azon, nem együttműködő országok konszolidált listáját, amelyekről több uniós felügyelő jelentette tartós problémák fennállását. Mindazonáltal az EU jogi keretrendszerének foglalkoznia kell a nem együttműködő országok keltette prudenciális kockázatokkal annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok ezzel a kérdéssel harmonizáltan és egységesen

foglalkozzanak, elkerülve a szabályozói arbitrázst és fenntartva a pénzügyi intézmények közötti egyenlő versenyfeltételeket. A tőke megfelelésről szóló irányelvnek, a MiFID-nek és a Szolvencia-II. irányelvnek is tartalmaznia kellene elveket a nem együttműködő országokban folytatott tevékenységekre, korlátozva (vagy akár megtiltva) ezeket a tevékenységeket, ha az adott ország nem működik együtt a tagállamok illetékes hatóságaival, vagy ha megtagadják az offshore leányvállalatokra vonatkozó, a konszolidált felügyelet céljait szolgáló információk megosztását. A bázeli, az IOSCO és az IAIS standardok mellett érdemes megemlíteni e tekintetben a Bazel Bizottság által 2004 októberében kiadott „Konszolidált ügyfélismereti kockázatkezelést” illető ajánlásokat az olyan szigorú banktitok vagy adatvédelmi jogszabályokkal rendelkező országokkal való bánásmód tekintetében, amelyek a kockázatkezelési szempontból jelentős információk átadását meggátolják, vagy ekként értelmezhetőek. Ezekben az ajánlásokban szerepel, hogy ha az információmegosztás akadályai leküzdhetetlenek és nincsenek megfelelő alternatív eljárások, a székhely szerinti felügyelőnek kell a fogadó állam számára egyértelművé tennie, hogy a bank dönthet az illető részleg bezárásáról, vagy ezt a székhelye szerinti felügyelet is előírhatja számára. Emellett fontos annak biztosítása, hogy ha a jogszabályok gátolják az információ „harmadik személyek” számára történő átadását, a központ vagy az anyavállalat nem minősül harmadik személynek e fogalom meghatározás értelmében.

Mindezen nemzetközi standardokon és az FSB, valamint az EU szintjén végzett munkán alapuló elvek közé kell tartoznia a prudenciális jogalkalmazás eszközrendszere megteremtésének. Ennek az eszközrendszernek része lehet a fokozatos megközelítés – a problémás országokkal folyó párbeszéd élénkítésétől az ezen országokban működő intézmények átvilágításának fokozásáig és/vagy magasabb sajáttőke-követelmény előírásáig és/vagy a működés korlátozásáig vagy akár a kirendeltségek bezárásáig.

- c) Harmonizáltabb európai szankciórendszerek kialakítása, figyelemmel a „de Larosière – jelentés” ajánlásaira (20. ajánlás): „Az európai intézményeknek be kell indítaniuk egy olyan folyamatot is, amely sokkal egységesebb tagállami szankciórendszereket eredményez. A felügyelet nem lehet hathatós gyenge, rendkívül eltérő szankcionálási rendszerekkel. Alapvető, hogy az unión belül és máshol is minden felügyelő olyan szankcionálási rendszereket alkalmazhasson, amelyek kellően konvergensek, szigorúak és visszatartó hatásúak. Ez jelenleg koránt sincs így. Ugyanezt el kellene indítani a felügyeleti hatáskörök tekintetében is, az egységes piacon belüli egységes és hathatós felügyelet támogatása érdekében.”
- d) A derivatívák szabványosítását és a származtatott ügyletek elszámolásához – különösen a hitelkockázatok átruházása révén a nem teljesítés ellen védelmet adó derivatívákat illetően – központi partnerek igénybe vételét előmozdító további munka szükségessége.

Másodszor, az EU intézményi keretrendszerének a jövőbeli válságok megelőzési és kezelési képességének fokozását szolgáló szabályozói kezdeményezések

A nemzeti pénzügyi rendszerek közötti nagyobb összefonódás és az EU pénzügyi integrációja folyamatának védelme megfelelő uniós szintű fellépést tesz szükségessé a csőbe menő,

határon átnyúló pénzügyi intézmények esetleges rendszerhatásainak kezelésére. Ezért támogatni kell a Bizottság közelmúltbeli válaszlépéseit az uniós válságfeloldási keretrendszer kialakítása és az uniós határon átnyúló pénzügyi intézmények hathatós kockázatkezelése akadályainak kezelése tekintetében. A munkának a következő prioritásokat kell célul tűznie: i. a nemzeti illetékes hatóságok számára minimális eszköztár kialakítása a nehéz helyzetben lévő bankok problémáinak nem szükségszerűen állami támogatással történő kezelésére, és ha szükséges, a bank pénzügyi stabilitás kedvezőtlen befolyásolása nélküli felszámolására; ii. a nemzeti hatóságok között fokozott koordináció és együttműködés, különösen a határon átnyúló csoportokkal kapcsolatosan. Rövid távon a jogalkotási fejlemények között kell lennie a betétgarancia-rendszerek harmonizálásának, előírva egyebek között az előzetes és kockázati alapú finanszírozást, amelyet hiteles, szükség szerint lehívható utólagos finanszírozás egészít ki. A perselyfunkció kiegészítéseként a betétgarancia-rendszerek helyreállítási szakaszban betöltött szerepét is meg kell fontolni. A válságkezelés és -feloldás átfogóbb uniós keretrendszerének létrehozása alapvető lenne a pénzügyi szolgáltatások egységes piacának erősítésében, mivel ez korlátozza a nemzeti hatóságok számára a gyengélkedő pénzügyi intézmények belföldi elemeinek körbeábrázolására fennálló ösztönzőit. Ennek a munkának azonban hatalmas kihívásokat kell kezelnie, úgymint a tagállamokban a válságfeloldásra vonatkozó jogi rendszerek jelenlegi eltérései. Emlékeztetni szeretnék arra, hogy az ECOFIN 2009. december 2-án felkérte a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságot arra, hogy folytassa az EU kockázatkezelési keretrendszerének politikai összehangolására vonatkozó munkáját, ideértve a terhek elosztásának kérdését, és 2010 tavaszán nyújtson be a Tanácsnak konkrét javaslatokat.

Meggyőződésem, hogy az eurórendszer hozzá fog szólni ehhez a vitához annak érdekében, hogy olyan teherelosztási megközelítést határozzon meg, amely hozzájárul az erkölcsi kockázat csökkentéséhez. Kulcsfontosságú lenne konszenzusra jutni az elérendő célkitűzésekről, és az elérésükhöz szükséges intézkedések menetrendjéről.

29. Miként értékeli az uniós pénzügyi szolgáltatások terén a konszolidáció jelenlegi fokát és mi a véleménye az ezzel kapcsolatos jövőbeli kilátásokról?

Az EU bankszektorának legfrissebb (azaz 2008-as) rendelkezésre álló strukturális mutatói szerint folytatódik a bankrendszer konszolidációja. Ez azonban a piaci koncentráció növekedését is jelenti, azzal, hogy a kisebb országok piaci kevésbé koncentráltak, mint a nagyokéi. Továbbra is a belföldi hitelintézetek uralják az EU bankszínert, és még növelték is piaci részesedésüket külföldi leányvállalataik kárára. A külföldi jogalanyok fontossága tekintetében továbbra is jelentősek a különbségek az egyes országok között, azzal, hogy az új tagállamokban uralkodóak az euróövezeti anyavállalattal rendelkező leányvállalatok.

2009 folyamán fokozódott az összeolvadási és felvásárlási tevékenység, noha az elmúlt 10 évhez képest alacsony szinten maradt. A belföldi és a határon átnyúló ügyleteknél volt a legjelentősebb az emelkedés. Míg a múltban az összeolvadási és felvásárlási ügyleteket főként stratégiai megfontolások vezérelték, úgymint a méretgazdaságosság megvalósítása és új piacok meghódítása, a 2008-2009-ben lezajlott ügyletek közül sok olyan jogalanyokat érintett, amelyek jelentős veszteséget szenvedtek el vagy likviditási megszorításokkal szembesültek. Ugyanakkor egyes hitelintézetek tőkepozíciók és készpénztartalékok fokozására irányuló törekvései egyes nem kulcstevékenységek kiteljesedéséhez vezettek, vagy üzleti vagy földrajzi értelemben.

Az egyesülési és felvásárlási tranzakciók összértéke vonatkozásában 2009-ben jelentősen csökkent a részesedésszerzések értéke, csak a belföldi ügyletek terén volt növekedés.

Meg kell még jegyezni, hogy a hitelintézetekben való kormányzati részesedés jelentős változást hozott az Unió egyes főbb hitelintézeteinek tulajdonosi struktúrájában. A kormányzati újratőkésítési intézkedések korlátozott időtartama miatt azonban várható, hogy ezek a változások időlegesen lesznek és megfordulnak, amint a hitelintézetek pénzügyi viszonyai önerőből helyreállnak.

A konszolidációs trendek alakulását illetően: ezt az egyes bankok hatékonyságára és stabilitására, a bankszektoron belüli versenyre és általánosabban a pénzügyi szektor pénzügyi stabilitására kifejtett hatások alapján kell értékelni. Pozitívnak tekinthető a bankszektoron belül konszolidációs tevékenység annyiban, amennyiben az hozzájárult a bankok nyereségességének növeléséhez és sokkokkal szembeni rugalmasságuk növeléséhez.

A jövőbeli konszolidációs kilátások értékelésekor fontos megfontolás az az általános egyetértés, miszerint túlzott volt a bankszektor válságot megelőző tőkeáttétele. Ezért várható, hogy a tőkeáttétel felszámolásának előrehaladtával a bankszektor (tőkére vetített hozamban vizsgált) jövedelmezősége a közelmúltbélénél alacsonyabb lesz, legalábbis középtávon. A bankok ezért valószínűleg új nyereségességforrások után fognak nézni. A konszolidáció vonzó módot jelenthet e cél elérésére azon bankok esetében, amelyek a válságból a legerősebben kerültek ki, mivel a viszonylag megfizethető árú részesedésszerzések valószínűleg a hosszabb távon magasabb nyereségesség elérésnek forrásai lesznek – a méretgazdaságosságnak köszönhetően. E tekintetben az egyesülések és felvásárlások tendenciájának folytatódása a válság után is várható. Az elkövetkező években egyesületekre a bajban lévő bankok megmentésére irányuló intézkedésként is sor kerülhet. Amint már jeleztem, sok azon előrejelzést alátámasztó ok, miszerint a közeljövőben további konszolidációnak lehetünk tanúi, indokolják azt a következtetést is, hogy ez egy eredményesebb és rugalmasabb bankrendszerhez fog elvezetni. Másfelől a szektor koncentrációja több „a bukáshoz túl nagy” intézményt hozhat létre, ami még sürgetőbbé teszi az ezen intézmények által keltett problémákat kezelő intézkedések végrehajtását.

D. Az EKB működése, valamint a demokratikus elszámoltathatóság és átláthatóság

30. Nem kellene-e idővel az igazgatósági tagok feladatainak is változniuk, az EKB feladatai és prioritásai változásának megfelelően?

Az EKB Igazgatósága kollektív döntéshozó testület, működése a kollektív felelősség elvén alapul, azaz az Igazgatóság egészében kollektíven felel döntéseiért és az EKB üzleti területeinek átfogó működéséért. Míg gyakorlati okokból az üzleti területek az Igazgatóság egyes tagjainak számolnak be, akik felügyelik és irányítják munkájukat, valamennyi munkaegység az Igazgatóság egészének irányítása alatt áll.

Amint az a múltban is előfordult, az Igazgatóság időről időre felülvizsgálhatja a munkaegységek igazgatósági tagoknak történő beszámolási rendjét és a döntések előkészítését. Az Igazgatóság egyes tagjai felelősségének ilyen alkalmi kiigazításai

hozzájárulnak az Igazgatóság testületi jellegének erősítéséhez. Ezzel összefüggésben az igazgatósági tagok portfóliójának összetétele hivatali idejükön belül változhat. E tekintetben minden döntés továbbra is az Igazgatóság kizárólagos felelősége.

Jómagam nagy jelentőséget tulajdonítok az Igazgatóság kollektív jellegének, mivel ez biztosítja legmegfelelőbben, hogy döntéshozatalkor minden rendelkezésre álló szaktudás, tapasztalat és bölcsesség megfelelően figyelembe vételre kerüljön.

31. Véleménye szerint milyen rendszer lenne megfelelő az EKB Igazgatósága tagságában a nemzeti értelemben is megfelelő rotáció biztosításához?

Az EKB Igazgatósága kijelölésének előfeltételeit az Európai Unió működéséről szóló szerződés (283. cikk (2) bekezdés), valamint a KBER és az EKB Alapokmánya tartalmazza (11. cikk (2) bekezdés):

- az Igazgatóság tagjait olyan személyek közül nevezik ki, „akik monetáris vagy banki területen elismert szakmai tekintéllyel és tapasztalattal rendelkeznek;”
- „Az Igazgatóság tagjai csak a[z euróövezeti] tagállamok állampolgárai lehetnek.”

A Szerződés ekként két követelményt állapít meg: „kompetencia” és “[euróövezeti] állampolgárság”. A Szerződésben egyéb előírás nem található az EKB Igazgatósága összetételének meghatározását illetően.

A fenti megfontolásoktól eltérő kinevezések ütközhetnek a Szerződés EKB függetlenségére vonatkozó rendelkezéseivel is. Az EKB döntéshozó testületeiben minden tag személyes minőségében jár el. A függetlenség elve azzal is jár, hogy „sem az EKB, sem a nemzeti jegybankok, sem döntéshozó szerveik valamely tagja nem kérhet vagy fogadhat el utasítást a közösségi intézményektől vagy szervektől, a tagállamok kormányaitól vagy bármely egyéb szervtől.” (a Szerződés 130. cikke és az Alapokmány 7. cikke). A Szerződésnek ez a rendelkezése nem egyeztethető össze a nemzeti képviselő elvével.

Az EKB Igazgatósága tagjainak kijelöléséről a végső döntést az Európai Tanács hozza meg (ahol csak az euróövezeti tagok szavaznak) a Tanács javaslata nyomán és az Európai Parlamenttel, valamint az EKB-val való konzultáció után. Meggyőződésem, hogy az EKB Igazgatósága tagjainak kijelölésére vonatkozó fenti elvek teljes mértékben érvényesülnek.

32. Mi a véleménye arról, hogy az EKB Igazgatóságában szükség lenne változatosabb szakmai háttér felvonultatására, ahelyett, hogy csak központi bankárokra hagyatkoznak?

Amint azt az előző kérdésre adott válaszomban említettem, a Szerződés és az Alapokmány egyértelműen előírja, hogy az Igazgatóság tagjait olyan személyek közül nevezik ki, „akik monetáris vagy banki területen elismert szakmai tekintéllyel és tapasztalattal rendelkeznek.”

Nem lehet meglepetés, hogy ennek a követelmények központi bankárok felelnek meg. Ez a rendelkezés ugyanakkor semmiféle módon nem zárja ki, hogy a jegybanki közösségen kívüli jelöltet nevezzenek ki. Ténylegesen a legtöbb jegybankban – és ez alól az EKB sem kivétel – a döntéshozó testületek tagjainak háttere meglehetősen sokszínű, vannak köztük banki,

tudományos és köztisztviselői háttérrel rendelkezők.

Önéletrajzomból látható, hogy ez rám is vonatkozik. Álláspontom szerint a kollegiális döntéshozó testületek tagjai háttérének változatossága érték az intézmény irányítása tekintetében.

33. Kifejtené álláspontját a demokratikus elszámoltathatóság koncepciójáról az EKB-val, és általában a központi banki tevékenységgel kapcsolatban?

A legitimitás megőrzése érdekében egy független központi banknak elszámoltathatónak kell lennie a demokratikus intézmények és a lakosság részéről a megbízatása érdekében tett intézkedései vonatkozásában. Annak különösen az elmúlt néhány évben erősödő elismerésével, hogy a függetlenség kulcsfontosságú a központi bank megbízatásának ellátásához, fontosabbá vált a demokratikus elszámoltathatóság kérdése is. Ezzel összefüggésben a jegybankok elszámoltathatósága világszerte különböző formákat öltött.

Az Európai Unióban az EKB-nak egyértelmű megbízatása van és ezt a Szerződésben előírtaknak megfelelően függetlenül látja el. A Szerződésben előírtak szerint ez a magas fokú függetlenség karöltve jár az európai lakosság és közvetlenül választott képviselői, azaz az Európai Parlament felé történő elszámoltathatósággal. Így az EKB elszámoltatására számos, jól körülhatárolt mód van, nem utolsósorban az EKB elnökének a Gazdasági és Monetáris Bizottság (ECON) ülésein való rendszeres részvétele, valamint az EKB alelnökének és az Igazgatóság tagjainak rendszeres jelenléte. Figyelemre méltó, hogy ez utóbbi meghallgatások az EKB és az Európai Parlament között a Szerződésben előírtnál szorosabb együttműködést valósítanak meg, és ez a bevett gyakorlat álláspontom szerint igen kedvező elem, amelyet az Európai Parlament is üdvözöl. Az EKB elszámoltathatósága pontos beszámolási kötelezettségekkel is jár (az EKB Alapokmányának 15. cikke). A Parlamentnek (és a Tanácsnak, a Bizottságnak és az Európai Tanácsnak) benyújtott éves jelentésen túlmenően az EKB-nak negyedéves jelentéseket kell közzétennie az eurórendszer tevékenységeiről. Az EKB úgy döntött, hogy a Szerződés követelményeit meghaladóan havi jelentések formájában, gyakrabban beszámol. Végezetül az összevont heti pénzügyi kimutatásokban az EKB egy sor más, feladataival összefüggő kiadványt, úgymint a kétévente kiadott pénzügyi stabilitásról szóló jelentést és a pénzügyi integrációról szóló éves jelentést.

34. Milyennek ítéli az EKB igazgatósági tagjai cserélődésére szolgáló eljárást? Az előzetes demokratikus elszámoltathatóságnak és átláthatóságának nem kellene-e azzal járnia, hogy az Európai Parlamentnek legalább hivatalosan megadják a lehetőséget néhány jelölt meghallgatására és a Tanács részére még a jelölésre vonatkozó végleges döntés előtt vélemény nyilvánítására?

Az EKB Igazgatósága tagjainak kiválasztási eljárását a Szerződés 283. cikke, valamint a KBER és az EKB Alapokmányának 11. cikke szabályozza. Ezzel a Szerződés legutóbbi módosításakor minden aláíró egyetértett és a hatályos uniós jog része. Az EKB igazgatósági tagságára történő jelölésnél fogva rám vonatkozik ez az eljárás, és nem tartom helyénvalónak, hogy annak megfelelőségéről nyilatkozzam.

35. Milyen következtetéseket von le a Federal Reserve Bank és az EKB által követett átláthatósági politika összevetéséből? Mely alternatívát részesítené előnyben: a

monetáris politikai döntés meghozatalát követő két héttel a jegyzőkönyv nyilvánosságra hozatalát, ahogy azt a Fed és a Bank of England teszi, vagy a monetáris politikai döntés meghozatalát követő azonnali sajtótájékoztatót, a döntés mögött húzóóó okok internetes közzétételével párhuzamosan, ahogyan az EKB teszi?

A különböző megközelítések összehasonlítása összetett feladat. Az egyik ok, hogy a jegybankok igényei eltérő történelmük és kultúrájuk, politikai célkitűzéseik és intézményi keretük sajátosságaiból adódóan eltérőek. A rendelkezésre álló kutatásokból szilárd következtetésként azt vonták le, hogy a jegybankok monetáris politikai döntéshozatali módja manapság jóval világosabb és átláthatóbb, mint az előző évtizedekben. Ezért globálisan nőtt a monetáris politika eredményessége.

Az átláthatóságnak különféle módszerei léteznek. A következő okok miatt gondolom úgy, hogy az EKB megközelítése egyike a világon a legelőrehaladottabbaknak. Először is igen átlátható a monetáris politikai stratégia és az intézkedések indokolásának kapcsolatát illetően. Másodszor, a sajtótájékoztató és a bevezető nyilatkozat hasznos eszköz fontos információk heterogén hallgatóság körében történő terjesztésére. Ezek az érdekelt feleknek (pl. a nagyközönségnek, a médiának és pénzügyi megfigyelőknek) az EKB monetáris politikai döntéseire vonatkozó fontos információk átfogó csomagját nyújtják. Céljuk a Kormányzótanács monetáris politikai helyzetéről való kollektív nézetének magyarázata. Harmadszor, a bevezető nyilatkozat és a sajtókonferencia kérdések és válaszok részét valós időben teszik közzé. Ez a jellemző nem lenne elérhető a jegyzőkönyv közzétételével. Általánosságban az EKB gyakorlatát kihívást jelentőnek tartom a Kormányzótanács minden tagja számára. Meggyőződésem egyben, hogy mostanra az EKB megközelítését már széles körben megértették, és hogy a jegyzőkönyv más jegybankok általi közzététele is teljesen érthető számukra.

36. Mi a véleménye az Európai Parlament és az EKB elnöke között zajló negyedéves monetáris párbeszédéről? Lát-e teret a monetáris párbeszéd továbbfejlesztésére? Árt-e bank függetlenségének az EKB politikáiról más politikai szereplőkkel folytatott rendszeres párbeszéd?

Az Európai Parlamenttel folyó rendszeres párbeszéd az Európai Központi Bank európai polgárok és közvetlenül választott képviselőik irányában történő demokratikus elszámoltathatóságának része. Ezzel összefüggésben az EKB elnöke és a Gazdasági és Monetáris Bizottság közötti negyedéves találkozások igen fontos hozzájárulást jelentenek az EKB monetáris politikájának általános elfogadottságához. Más, az Igazgatóság tagjai részéről is történő részvételekkel együtt ez a kölcsönhatás a nézetek mélyenszántó és termékeny cseréjéhez vezet. Egyben igen értékes fórumot nyújt az EKB számára monetáris politikája kifejtésére és a visszacsatolások fogadására. Ez kiterjed az EP plenáris ülésére is, amikor az EKB elnöke egyebek mellett előadja a bank éves jelentését. Az EKB és az EP közötti párbeszéd igen magas színvonalú. Ezt a múltban mindkét intézmény több alkalommal is elismerte.

A többi politikai szereplővel való rendszeres információcserét a GMU politikai keretrendszerében igen fontos elemnek tartom. Ezzel összefüggésben az EKB számos európai intézménnyel rendszeresen érintkezik. Az EKB-t meghívják például az eurócsoport és az

ECOFIN Tanács üléseire. Rendszeresen részt vesz a makrogazdasági párbeszéd ülésein. A Bizottsággal és a nemzeti kormányokkal is folyik szakmai szintű együttműködés, például az EU Gazdasági és Pénzügyi Bizottságában és Gazdaságpolitikai Bizottságában. Mindezen eszmecserék a Szerződés rendelkezései szerint zajlanak, ezzel biztosítva az EKB teljes függetlenségének mindenkorai tiszteletben tartását, egyidejűleg pedig az EMU megfelelő működésének támogatását. Ezért ezek szükségesek és kívánatosak, pontosan amiatt, mert elismerik az EKB függetlenségét.

37. Az EKB-ra ki kellene-e terjednie a Számvevőszék általi, „operatív hatékonyságon” túlmutató ellenőrzésnek (a KBER és az EKB Alapokmányának 27.2. cikke)?

Az EKB vállalati irányítására átfogó külső és belső ellenőrzési keret vonatkozik, amelyek legtöbb eleme jogszabályon alapuló jellegű. Az EKB irányítása operatív hatékonyságának Számvevőszék általi vizsgálata fontos elem ebben az ellenőrzési keretben. Ezt a keretet kiegészíti az Európai Parlamentnek és lakosságnak tett rendszeres beszámolási kötelezettség, továbbá az Európai Unió Bírósága általi bírósági ellenőrzés. Mindezen elemek meghatározása a központi bank függetlenségének garantálására figyelemmel is történt. Az EKB függetlensége pénzügyi erőforrásaira is kiterjed.

Ebből következően nincs ok a Számvevőszék általi ellenőrzésnek az operatív hatékonyság koncepcióján túlnyúló kiterjesztésére.

E. Általános kérdések

38. Mit tekint az EKB előtt álló legfontosabb kockázatoknak és kihívásoknak?

Az EKB előtt álló fő kockázatok és kihívások tekintetében engedjék meg, hogy ezek közül háromra szorítkozzam:

Kivonulási stratégiánk végrehajtása példátlan kihívás, az EKB nem szokványos intézkedéseinek fokozatos visszavonása biztosításának szükségessége mellett. Az uralkodó piaci bizonytalanság azonban azt is jelenti, hogy a kivonulás megfelelő ütemének és mértékének meghatározása továbbra is embert próbáló feladat. Véleményem szerint az EKB által eddig megtett, kivonulási stratégiával kapcsolatos intézkedések teljesen megfelelőek és a gazdasági, illetve pénzügyi feltételek értékelésének megfelelőek voltak. Nagy körülmények között szükséges a további lépésekhez, mivel a hibák igen költségesek lehetnek, amint azt a súlyos banki és gazdasági válságokból való kilábalás története is mutatja.

A másik kihívás, amelyet ki szeretnék emelni, az Európai Rendszerkockázati Testület létrehozása, amelynek az EKB támogatást kínál. Intellektuális értelemben kihívás ez a feladat, mivel új eszközöket kell kialakítani a makroprudenciális kockázatok értékelésére, noha meglévő eszközök is használhatóak ugyanerre a célra. Ezen túlmenően az EKB Általános Tanácsa és Kormányzótanácsa és az Európai Rendszerkockázati Testület igazgatósága között e szervek összetétele tekintetében fennálló átfedésekre tekintettel biztosítanunk kell a megfelelő és egységes kommunikációt. Különösen hangsúlyozni kell, hogy nincs kompromisszum az árstabilitás és az EKB által más célkitűzések, a pénzügyi stabilitást is ideértve, számára adható támogatás között. Végezetül ott vannak a szervezeti kérdések, például az, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület támogató funkcióját miként kell beágyazni az EKB jelenlegi szervezetébe.

Végezetül megemlíteném a több tagállamban fennálló egyensúlyhiány keltette nyomásból eredő kihívásokat. Problémát jelent ez maguknak az országoknak és minden európai intézménynek, amelynek feladata van a monetáris unió irányításában, de aktív szerepvállalást igényel az EKB részéről is. Ahogy arra már korábban is emlékeztettem, az euróövezet egészére csak egy monetáris politika létezik, de az EKB-nak küldetése a térségen belüli versenyképesség és eltérések elemzéséhez való hozzájárulás, az országok számára ahhoz való segítségnyújtásként, hogy maguk hozzák meg és hajtsák végre a megfelelő politikákat. Az Európai Unióban való tagság az érintett országok számára előnyöket jelent, de kötelezettségeket is. Az euróövezet tagjaira ez még inkább érvényes. Ezeket a felelősségeket mindenkinek tiszteletben kell tartania, hogy az európai gazdasági és monetáris unió előnyeit a legnagyobb mértékben ki lehessen aknázni. A politikai fellépéseknek összhangban kell lenniük az európai követelményekkel. Ez alatt nem csak azt értem, hogy be kell tartani a Stabilitási és Növekedési Paktum szabályait, de olyan strukturális politikák vitelét is, amelyek Európát termelékenyebbé és ezáltal rugalmasabbá teszik. A magánszereplőknek hasonlóképpen kiegyensúlyozott viselkedést kell tanúsítaniuk, költség- és bérmeghatározó viselkedésükben. E téren az elégtelen előrehaladás engem nem csak Európa lelkes támogatójaként, hanem monetáris politikai döntéshozóként is érint, mivel befolyásolja az EKB működési környezetét.